

**Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

**ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ**

Πτυχιακή Εργασία

## **Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**

**ΚΑΚΑΒΕΛΑΚΗ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ Α.Μ 14653**



**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

Ντόβας Δημήτριος

**ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2018**

**«Η Κρήτη δεν θέλει νοικοκυραίους,  
θέλει κουζουλούς.  
Αυτοί οι κουζουλοί την κάνουν αθάνατη»  
~Νίκος Καζατζάκης**

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία αναλύθηκε η έννοια της απασχόλησης τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και σε ερευνητικό. Επιπλέον, στο θεωρητικό κομμάτι της συγκεκριμένης εργασίας αποτυπώθηκαν έννοιες όπως η ανεργία, η εργασία και η απασχόληση στις μέρες που διανύουμε. Όσον αφορά το διερευνητικό μέρος της εργασίας το θέμα της απασχόλησης έγινε συγκεκριμένο και αναλύθηκε για την Περιφέρεια της Κρήτης. Λήφθηκαν στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και επεξεργάστηκαν στο πρόγραμμα του Microsoft Excel και τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στο τέταρτο κεφάλαιο υπό μορφή διαγραμμάτων.

Η απασχόληση και η ανεργία είναι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, το φαινόμενο που μαστίζει βέβαια στα χρόνια της κρίσης όπου διανύει η Ελλάδα είναι η ανεργία όπου λαμβάνει αρκετά μεγάλα ποσοστά. Στις μέρες μας η απασχόληση έχει πολλές μορφές που είτε αυξάνουν είτε μειώνουν την ανεργία.

Πιο συγκεκριμένα στην χώρα μας, η σημερινή δυσμενής και ευέλικτη πραγματικότητα της αγοράς εργασίας, αναδεικνύει ότι η ευελιξία των μορφών απασχόλησης στην χώρα μας, αποτελεί εξίσου σοβαρό πρόβλημα της αγοράς εργασίας αντίστοιχο με αυτό του κατώτατου μισθού και γενικότερα των αμοιβών της μισθωτής εργασίας, των ομαδικών απολύσεων, της κυριαρχίας των επιχειρησιακών και ατομικών συμβάσεων έναντι των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, κλπ.

Έτσι, σήμερα στην Ελλάδα, η στατιστική ανεργία βρίσκεται στο επίπεδο του 21,5% (η πραγματική ανεργία σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της ΕΚΤ είναι 31,5%) και η μερική απασχόληση αποτελεί το 11,5% της συνολικής μισθωτής απασχόλησης, ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση προσεγγίζει το 21%.

Πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα αξίζει να τονισθεί ότι σε έξι κλάδους (βιομηχανία τροφίμων και ποτών, χονδρικό εμπόριο, λιανικό εμπόριο, καταλύματα, δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης, εκπαίδευση) σε σύνολο μισθωτής απασχόλησης 949.015 ατόμων, τα 794.451 άτομα εργάζονται με πλήρη απασχόληση και τα 154.474 άτομα (16,3%) εργάζονται με μερική απασχόληση.

Όλα τα παραπάνω αναλύονται στην παρούσα πτυχιακή εργασία και επεξηγούν τις έννοιες Απασχόληση, Ανεργία καθώς και Εργασία.

## **ABSTRACT**

The concept of employment has been analyzed in both the theoretical and the research contexts. In addition, in the theoretical part of this work, concepts such as unemployment, work and employment were depicted in the days we are in the process. As far as the exploratory part of the work is concerned, the employment issue became concrete and analyzed for the Region of Crete. Data was collected from the Greek Statistical Authority and processed in the Microsoft Excel program and the results are presented in detail in the fourth chapter in the form of diagrams.

Employment and unemployment are two sides of the same coin, but the phenomenon that is plagued by the crisis in Greece is unemployment, where it receives quite high rates. Nowadays, employment has many forms that either increase or reduce unemployment.

More specifically, in our country, the current unfavorable and flexible labor market reality shows that the flexibility of the forms of employment in our country is an equally serious labor market problem equivalent to the minimum wage and wage redundancies, the sovereignty of business and individual contracts over collective labor agreements,

Thus, today in Greece, the unemployment rate is at 21.5% (the actual unemployment rate is 31.5% according to a recent ECB survey) and 11.5% of the total paid employment in part-time employment. European Union is close to 21%. More specifically, in Greece, it is worth mentioning that in six branches (food and beverages, wholesale, retail, accommodation, catering, training) 949,015 people, 794,451 people work full time and 154,474 people 16.3%) work part-time.

All the above are analyzed in this thesis and explain the concepts of Employment, Unemployment and Employment.

## **ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ**

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου κ. Ντόβα Δημήτριο κυρίως για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε και την υπομονή που έκανε κατά την υλοποίηση της πτυχιακής εργασίας. Όπως επίσης και για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του, για την επιλύση διάφορων θεμάτων.

Επιπλέον , θα ήθελα να απευθύνω τις ευχαριστίες μου στους γονείς μου, οι οποίοι με στήριξαν στις σπουδές μου με διάφορους τρόπους, φροντίζοντας για την καλύτερη δυνατή μόρφωση μου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους τους ανθρώπους που ήταν δίπλα μου όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου, που με στήριζαν και με βοηθούσαν.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	Σελ. 3
Abstract.....	Σελ. 4
Ευχαριστίες.....	Σελ. 5
Περιεχόμενα.....	Σελ. 6
Εισαγωγή.....	Σελ. 8

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1<sup>ο</sup> : Αγορά Εργασίας

1.1 Προσφορά και Ζήτηση.....	Σελ. 10
1.2 Η Αγορά Εργασίας : Μία Θεωρητική Προσέγγιση.....	Σελ. 12
1.2.1 Η Κλαστική Θεωρία.....	Σελ. 12
1.2.2 Η Κεϋνσιανή Θεωρία.....	Σελ. 12
1.2.3 Η Νεοκλασική Θεωρία.....	Σελ. 13
1.2.4 Η Μαρξιστική Θεωρία.....	Σελ. 14
1.3 Η Αγορά Εργασίας στην Ελλάδα.....	Σελ. 14
1.4 Πολιτικές Προστασίας της Εργασίας.....	Σελ. 16
1.5 Θεσμικά Πλαίσια στην Ελλάδα.....	Σελ. 17

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2<sup>ο</sup> : Απασχόληση

2.1 Η Έννοια της Απασχόλησης.....	Σελ. 21
2.2 Μορφές Απασχόλησης.....	Σελ. 22
2.3 Πολιτικές Απασχόλησης.....	Σελ. 24
2.4 Παθητικές Μορφές Απασχόλησης.....	Σελ. 26
2.5 Ενεργητικές Μορφές Απασχόλησης.....	Σελ. 37
2.6 Μεταβολές στην Απασχόληση και στην Ανεργία στην Ελλάδα.....	Σελ. 30
2.7 Προγράμματα Ενίσχυσης της Απασχόλησης.....	Σελ. 34
2.8 Κλάδοι Απασχόλησης στην Ελλάδα.....	Σελ. 47

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3<sup>ο</sup> : Ανεργία

3.1 Η Έννοια της Ανεργίας.....	Σελ. 45
3.2 Ιστορική Αναδρομή της Ανεργίας.....	Σελ. 46
3.3 Μορφές της Ανεργίας.....	Σελ. 47
3.4 Αίτια της Ανεργίας.....	Σελ. 49
3.5 Η ανεργία στην Ελλάδα.....	Σελ. 51
3.6 Τρόποι Αντιμετώπισης της Ανεργίας.....	Σελ. 54
3.7	

### ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4<sup>ο</sup> : Δομή Απασχόλησης στην Περιφέρεια της Κρήτης

4.1.1 Περιφερειακή Ενότητα Χανίων.....	Σελ. 58
4.1.2 Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου.....	Σελ. 59
4.1.3 Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου.....	Σελ. 60
4.1.4 Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου.....	Σελ. 61
4.1 Δημογραφικά Στοιχεία της Κρήτης.....	Σελ. 62
4.2 Οικονομικά Στοιχεία της Κρήτης.....	Σελ. 63
4.3 Στατιστικά Στοιχεία της Κρήτης.....	Σελ. 66

<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5<sup>ο</sup> : Συμπεράσματα.....</b>	<b>Σελ. 77</b>
<b>Βιβλιογραφία.....</b>	<b>Σελ. 79</b>
<b>Ηλεκτρονικές Πηγές.....</b>	<b>Σελ.81</b>

## Εισαγωγή

Μια από τις κυριότερες έννοιες οι οποίες προβληματίζουν τα άτομα από τα πολύ νεανικά τους χρόνια είναι η επιλογή της απασχόλησης με την οποία σκοπεύουν να πορευτούν στην ζωή τους. Για αυτό το λόγο, βασική επιδίωξη και των κυβερνήσεων είναι η εξασφάλιση εκείνων των οικονομικών, επιχειρηματικών και κοινωνικών δεικτών οι οποίοι συμβάλουν στην επίτευξη ενός υψηλού ποσοστού απασχόλησης. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται όχι μόνο η οικονομική εξέλιξη και ανάπτυξη του κράτους αλλά και η κοινωνική και ψυχολογική ευημερία των πολιτών τους.

Ο δείκτης της Απασχόλησης, αλλά και κατ' επέκταση η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος, ο δείκτης της Ανεργίας, αποτελούν αντικείμενο έρευνας για πολλούς επιστήμονες ώστε να μπορέσουν να προσδιορίσουν και να ερμηνεύσουν τους παράγοντες εκείνους οι οποίοι τους επηρεάζουν.

Η παρούσα διπλωματική εργασία, στην θεωρητική της προσέγγιση, θα επικεντρωθεί στην ανάλυση και αποτύπωση των εννοιών και θεωριών της «Απασχόλησης», της «Ανεργίας» και της «Αγοράς Εργασίας».

Η σύγχρονη οικονομική κρίση η οποία πλήττει τόσο την παγκόσμια οικονομία, όσο και την χώρα μας, είχε ως συνέπεια την κατακόρυφη πτώση των ποσοστών απασχόλησης και την άνοδο του αριθμού των ανέργων.

Έτσι, παρότι η Ελλάδα διακρίνονταν από χαμηλά ποσοστά ανεργίας (χαμηλότερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου) και υψηλά ποσοστά απασχόλησης, από το ξεκίνημα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης το 2009 και έπειτα, το ποσοστό ανεργίας κατέλαβε την πρώτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ξεπερνώντας το 26% το 2015.

Αφού παρουσιαστούν και αναλυθούν οι έννοιες της Αγοράς Εργασίας, της Απασχόλησης και της Ανεργίας, η θεωρητική προσέγγιση ολοκληρώνεται με μια καταγραφή των ποσοστών απασχόλησης και ανεργίας στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια.

Στο μέρος της εμπειρικής διερεύνησης, η μελέτη επικεντρώνεται στην πορεία της Απασχόλησης στην γεωγραφική Περιφέρεια της Κρήτης κατά τα χρόνια της κρίσης όπου διανύει η Ελλάδα. Επιπλέον, εξετάζεται η πορεία της απασχόλησης σε σχέση με το πληθυσμό, το φύλο, την επαγγελματική κατάσταση, την ηλικία και φυσικά τον κλάδο απασχόλησης.

Καταλήγοντας, η παρούσα πτυχιακή εργασία ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παραπάνω μελέτη και ανάλυση.



# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1<sup>ο</sup>

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

### ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

#### 1.1 Προσφορά και Ζήτηση Εργασίας<sup>1</sup>

Η λειτουργία της «αγοράς εργασίας» είναι αντίστοιχη με αυτή των υπόλοιπων αγορών, με την μόνη διαφορά ότι το αγαθό προς ανταλλαγή είναι αυτό της εργασίας. Οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι έχουν ως αποκλειστικό σκοπό την μεγιστοποίηση των ατομικών τους συμφερόντων ως οικονομικές οντότητες οι οποίες διακρίνονται για τον οικονομικό τους ορθολογισμό.

Λόγω της ιδιαιτερότητας που διακρίνει το αγαθό της εργασίας, η προσφορά και η ζήτηση αυτού είναι εύκολο να ισορροπήσουν χωρίς προβλήματα, βασιζόμενη αποκλειστικά στον μηχανισμό των τιμών. Ο λόγος για αυτό βασίζεται στο γεγονός ότι το χρηματικό τίμημα αγοράς της εργασίας, δηλαδή ο μισθός, δεν αναφέρεται μόνο ως αξία, αλλά ενσωματώνει και κάποια άλλα χαρακτηριστικά καθώς η εργασία και η παραγωγή ικανοποιούν τόσο τις φυσικές, όσο και τις κοινωνικές ανάγκες του ανθρώπου. Δηλαδή, η εργασία αποτελεί, πέραν της οικονομικής, και μια κοινωνική αναγκαιότητα.

Η ζήτηση της εργασίας επηρεάζεται, κυρίως, από τρεις προσδιοριστικούς παράγοντες, οι οποίοι είναι:

- η ζήτηση για το προϊόν που παράγει η εργασία
- η αποζημίωση / τιμές της εργασίας και του κεφαλαίου
- η τεχνολογία.

Εξ' αιτίας της υψηλής ανελαστικότητας που παρουσιάζει η παραγωγή αναφορικά με τους παραγωγικούς συντελεστές «κεφάλαιο» και «τεχνολογία», οι επιχειρήσεις δύσκολα μπορούν να τους μεταβάλουν σε βραχυχρόνιο επίπεδο. Ως εκ τούτου, το επίπεδο παραγωγής και απασχόλησης επηρεάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό, αν όχι αποκλειστικά, από το ύψος του πραγματικού μισθού σε σχέση με το επίπεδο μεγιστοποίησης του «κέρδους» του εργαζόμενου και της επιχείρησης, ταυτόχρονα. Έτσι, ως συνήθως, το σημείο στο οποίο μεγιστοποιείται αυτό το κέρδος λόγω και της προαναφερθείσας ανελαστικότητας βρίσκεται στο επίπεδο όπου το οριακό έσοδο από τη παραγωγή μιας επιπρόσθετης μονάδας προϊόντος ισούται με το οριακό κόστος της εργασίας.

---

<sup>1</sup> Πτυχιακή Εργασία :

[http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1799/dikseo\\_0779.pdf?sequence=1](http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1799/dikseo_0779.pdf?sequence=1)

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η ζήτηση της εργασίας να επηρεάζεται και να εξαρτάται από το ύψος του πραγματικού μισθού το οποίο ταυτίζεται με την καμπύλη οριακού προϊόντος της εργασίας.

Η προσφορά εργασίας επηρεάζεται και προσδιορίζεται από τους εξής παράγοντες:

- το μέγεθος του εργατικού δυναμικού,
- το ωράριο απασχόλησης του εργατικού δυναμικού
- οι ικανότητες του εργατικού δυναμικού
- η παραγωγική προσπάθεια που καταβάλλει το προσωπικό κατά την εργασιακή διαδικασία

Η επίδραση μιας ανόδου στην προσφορά εργασίας (=αύξηση στους εργαζόμενους οι οποίοι επιδιώκουν μια συγκεκριμένη απασχόληση) οδηγεί λόγω έντονου ανταγωνισμού που αναπτύσσεται μεταξύ των εργαζομένων σε πτώση του πραγματικού μισθού, και αντίστροφα

## 1.2 Η Αγορά Εργασίας : Μία Θεωρητική Προσέγγιση

### *Θεωρητική Προσέγγιση της Εργασίας*

*Ο ρόλος των πολιτικών της απασχόλησης καθώς επίσης και η αποτελεσματικότητά τους, μπορούν να κατανοηθούν πλησιέστερα αφού πρώτα αντιστοιχηθούν με το θεωρητικό υπόβαθρο της ανεργίας μιας και αποτελούν απόρροια της.*

### 1.2.1 Η Κλασσική Θεωρία<sup>2</sup>

Οι τέσσερις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα έχουν σηματοδοτηθεί από την κλασσική θεωρία, η οποία αποτέλεσε και το κυρίαρχο ρεύμα της οικονομικής επιστήμης. Σύμφωνα, λοιπόν, με την κλασσική θεωρία, η αγορά εργασίας λειτουργεί σε συνάρτηση με την προσφορά και την ζήτηση εργασίας και τα άτομα είναι απολύτως ελεύθερα να επιλέγουν τους όρους εργασίας τους. Επιπλέον, υποστηρίζει πως η ανεργία είναι εκούσια και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιθυμία του ατόμου να εργαστεί παρά με την προσφορά εργασίας. Το πρώτο ισχυρό πλήγμα που δέχτηκαν οι ισχυρισμοί της για τη γενική ισορροπία της οικονομίας και την εκούσια ανεργία εντοπίζεται τη δεκαετία του 1930, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης. Εκείνη τη δεκαετία δέχτηκε πλήγμα τόσο η οικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών όσο και οι αναπτυγμένες οικονομίες της εποχής εκείνης. Επίσης, η κρίση του 1930 προκάλεσε μία μαζική ανεργία.

### 1.2.2 Η Κεϋνσιανή Θεωρία<sup>3</sup>

Τη δεκαετία του 1930 επήλθε το σφοδρότερο πλήγμα στη νεοκλασσική θεωρία. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να εμφανιστεί στο δεύτερο μισό της δεκαετίας, τον αντίποδα της νεοκλασσικής θεωρίας, η Κεϋνσιανή θεωρία. Με την εμφάνιση της αντικαθιστάται η νεοκλασσική επικρατώντας πλέον ως κυρίαρχη τάση στην οικονομική επιστήμη μέχρι το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970. Η Κεϋνσιανή θεωρία θεωρεί ότι η υπόθεση ύπαρξης τέλει ανταγωνισμού στην αγορά και ειδικότερα στην αγορά εργασίας δεν είναι ρεαλιστική εξαιτίας της ύπαρξης τόσο του κράτους όσο και των εργατικών και εργοδοτικών ενώσεων. Κατά συνέπεια η ευελιξία των μισθών, που η νεοκλασσική θεωρία επαγγέλλεται, δεν είναι εφικτή εξαιτίας, και όχι μόνο, αυτών των παραγόντων. Το 1935 η δημοσίευση της << Γενικής Θεωρίας της Απασχόλησης, του Τόκου και του Χρήματος >>

---

<sup>2</sup>Κλασσική Θεωρία : [http://users.ntua.gr/jmilios/oa/Book\\_Oik\\_Analysi%20.pdf](http://users.ntua.gr/jmilios/oa/Book_Oik_Analysi%20.pdf)

<sup>3</sup>Κεϋνσιανή Θεωρία : [http://www.econ.uoi.gr/eeokp/gr/dialekseis\\_seminaria/seminaria\\_mathimata/agora\\_ergasias\\_kai\\_anergia/ili\\_mathimatos/kefalaio2.pdf](http://www.econ.uoi.gr/eeokp/gr/dialekseis_seminaria/seminaria_mathimata/agora_ergasias_kai_anergia/ili_mathimatos/kefalaio2.pdf)

του Keynes κατέρριψε την μέχρι τότε επικρατούσα άποψη στην οικονομική θεωρία, ότι δηλαδή η ανεργία αποτελεί ένα φαινόμενο ελλιπούς προσαρμογής της προσφοράς της εργασίας στην ζήτηση για εργασία. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί από το ότι οι ισορροπίες δεν επιτυγχάνονται αυτόματα, αλλά χρειάζεται να μεσολαβήσει ικανοποιητικό χρονικό διάστημα για να μετακινηθεί ένας εργάτης από μια δουλειά σε κάποια άλλη και για να πληροφορηθούν οι άνεργοι ότι υπάρχουν διαθέσιμες δουλειές. Επομένως, η ανεργία αποτελεί απόρροια όλων αυτών των ατελειών.

### 1.2.3 Η Νεοκλασική Θεωρία

Το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970 αποτελεί την απαρχή για τον μονεταρισμό, το σύγχρονο ρεύμα της νεοκλασικής οικονομίας. Εκείνη την περίοδο είχε ξεκινήσει ήδη η φθίνουσα πορεία της κεϋνσιανής θεωρίας η οποία ήταν φανερό πως αδυνατούσε πλέον να ερμηνεύσει το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού – την ταυτόχρονη άνοδο ανεργίας και πληθωρισμού.

Ο Friedman<sup>4</sup> (1968) υποστήριξε πως υπάρχει μια διαφορετική ερμηνεία της καμπύλης Philips, η οποία αποτυπώνει το βραχυπρόθεσμο αποτέλεσμα που έχουν οι μακροοικονομικές πολιτικές τόνωσης της ενεργούς ζήτησης στην ανεργία, καθώς μακροπρόθεσμα αποτυγχάνουν να την συρρικνώσουν πέρα από το φυσικό της ποσοστό, το οποίο προσδιορίζεται από την αγορά εργασίας. Οι βασικές υποθέσεις στις οποίες βασίστηκε η θεωρία αυτή του Friedman είναι δύο. Η βασική ιδέα των μονεταριστών και η ύπαρξη της πλήρους διχοτομίας ανάμεσα στην πραγματική οικονομία και στο χρήμα αποτελούν την πρώτη υπόθεση. Το χρήμα δεν επηρεάζει τα πραγματικά μεγέθη της οικονομίας παρά μόνο τις τιμές. Τα πραγματικά μεγέθη επηρεάζονται από θεμελιώδεις σχέσεις. Οι προσαρμόσιμες προσδοκίες είναι η δεύτερη υπόθεση, την οποία δεν την ασπάζονται άλλοι μονεταριστές. Η θεωρία των προσαρμόσιμων προσδοκιών υποστηρίζει πως οι εργαζόμενοι διακατέχονται από μια προσωρινή αυταπάτη σε σχέση με το χρήμα. Δηλαδή, δεν είναι ικανοί εξ αρχής να προβλέψουν με ακρίβεια την εξέλιξη των τιμών. Από την άλλη οι εργοδότες είναι πάντα ακριβείς στις προβλέψεις τους σχετικά με τις τιμές. Βασισμένος στις παραπάνω υποθέσεις, ο Friedman υποστήριξε πως υπάρχει ένα ποσοστό ανεργίας, το οποίο προσδιορίζεται από τα πραγματικά μεγέθη. Αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί στην κατάσταση ισορροπίας της οικονομίας.

Βασική επιδίωξη της νεοκλασικής θεωρίας<sup>5</sup> είναι να αναδειχθεί ο τρόπος εκείνος με τον οποίον επιτυγχάνονται η τιμή και η ποσότητα ισορροπίας στην αγορά και στην εργασία.

Τελειώνοντας, υποστηρίζεται πως η τιμή ισορροπίας στην αγορά εργασίας επιτυγχάνεται από την εξίσωση της ζήτησης με την προσφορά εργασίας.

---

<sup>4</sup>Friedman M., (1968) , The role of Monetary Policy, Volume LVIII, Number 1, The American Economic Review [https://www.unibas.ch/fileadmin/www/redaktion/witheo/lehre/2009\\_FS/vw14/doc/chapter8/Friedman\\_AER1968.pdf](https://www.unibas.ch/fileadmin/www/redaktion/witheo/lehre/2009_FS/vw14/doc/chapter8/Friedman_AER1968.pdf)

<sup>5</sup>Νεοκλασική Θεωρία : [http://users.ntua.gr/jmilios/oa/Book\\_Oik\\_Analysi%20.pdf](http://users.ntua.gr/jmilios/oa/Book_Oik_Analysi%20.pdf)

### 1.2.4 Η Μαρξιστική Θεωρία<sup>6</sup>

Η ανεργία σύμφωνα με την μαρξιστική θεωρία αποτελεί ένα συστηματικό φαινόμενο το οποίο δεν προκαλείται εξαιτίας δυσλειτουργιών της αγοράς εργασίας. Ουσιαστικά, η μαρξιστική θεωρία έρχεται σε αντίθεση με την κλασική. Η ανεργία εμφανίζεται όποτε το καπιταλιστικό σύστημα εισέρχεται σε κρίση. Ο μαρξισμός εμφανίστηκε στη δεκαετία του 1840, από τη μία ως συνέπεια της ανάπτυξης της κοινωνικής σκέψης και επιστήμης, και από την άλλη ως απόρροια της ανάγκης για τη θεμελίωση μιας κοσμοθεωρίας για το αναπτυσσόμενο προλεταριάτο.

### 1.3 Η Κατάσταση της Αγοράς Εργασίας στην Ελλάδα

Η ελληνική οικονομία διαρθρώνεται σε τρεις τομείς: α) τον πρωτογενή, β) το δευτερογενή και γ) τον τριτογενή τομέα. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι η ανισομερής κατανομή της απασχόλησης σε αυτούς, με τον τριτογενή τομέα να κρατά τα σκήπτρα, τον δευτερογενή να καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση και τον πρωτογενή την τρίτη. Συγκριτικά δε με τις ανεπτυγμένες Ευρωπαϊκές χώρες, η ιεράρχηση των εν λόγω τομέων ως προς τα ποσοστά απασχόλησης μπορεί να είναι η ίδια αλλά σε αυτές ο πρωτογενής τομέας παρουσιάζει μικρότερα ποσοστά απασχολουμένων.

Η ανισομερής κατανομή της απασχόλησης στους τρεις τομείς της ελληνικής οικονομίας αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα. Ειδικότερα το Α τρίμηνο του 2017, εν συγκρίσει με το αντίστοιχο περσινό Α' τρίμηνο 2016) παρατηρείται ότι υπάρχει αύξηση στον αριθμό των απασχολούμενων και στους τρεις τομείς. .

---

<sup>6</sup>Μαρξιστική θεωρία : 1 )

<http://socialpolicy.gr/2017/05/%CF%83%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B8%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B9%CF%8E%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B9%CE%B4.html>

2 ) [http://users.ntua.gr/jmilios/Theoria\\_Marx.pdf](http://users.ntua.gr/jmilios/Theoria_Marx.pdf)

ΚΛΑΔΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΥΜΠΤΥΞΗ	Α' τρίμηνο 2016	Β' τρίμηνο 2016	Γ' τρίμηνο 2016	Δ' τρίμηνο 2016	Α' τρίμηνο 2017
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ</b>	<b>3.606,3</b>	<b>3.702,6</b>	<b>3.736,7</b>	<b>3.648,6</b>	<b>3.659,3</b>
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	445,3	471,2	456,6	445,0	450,9
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	548,6	571,3	567,6	552,5	565,7
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	2.612,4	2.660,0	2.712,4	2.651,1	2.642,7

ΠΗΓΗ : ΕΛ.ΣΤΑΤ, Εργατικό Δυναμικό (Τριμηνιαία) / 1ο Τρίμηνο 2017

Όπως είναι γνωστό, μία χώρα που έχει επέλθει σε μακροχρόνια ύφεση, ο τομέας της αγοράς εργασίας της θα έχει υποστεί μεγάλες αλλαγές μίας και είναι ο βασικός τομέας που πλήττει η κρίση. Η Ελλάδα όπως είναι γνωστό διανύει εδώ και χρόνια το φαινόμενο της κρίσης, η αγορά εργασίας έχει δεχθεί μεγάλες αναταράξεις λόγω των μέτρων λιτότητας που πάρθηκαν για την έξοδο της χώρας από την κρίση. Την συγκεκριμένη περίοδο που διανύει η Ελλάδα έχουν δημιουργηθεί νέα και διαφορετικά δεδομένα στην αγορά εργασίας που έχουν σαν αποτέλεσμα την ραγδαία και καλπάζουσα αύξηση της ανεργίας.

Παρατηρείται αλλαγή στις υπάρχουσες συμβάσεις εργασίας από πλήρη απασχόληση και σταθερή σε άλλες νέες μορφές εργασίας. Η εκ περιτροπής εργασία, η ανασφάλιστη εργασία και η μερική απασχόληση είναι μερικές από τις νέες μορφές εργασίας που δημιουργήθηκαν μέσα στα χρόνια της ύφεσης στην Ελλάδα. Επιπλέον, στην Ελλάδα αποφάσεις και παρεμβάσεις στην εγχώρια αγορά εργασίας άρχισαν να πραγματοποιούνται κατά την δεκαετία του 1990, λόγω και των ευρύτερων οικονομικών αλλαγών που έλαβαν μέρος εκείνη την περίοδο σε ολόκληρη την Νότια Ευρώπη από την επέκταση της παγκοσμιοποίησης στην εν λόγω περιοχή. Ως αποτέλεσμα αυτών ήταν η καθιέρωση ενός νέου θεσμικού πλαισίου στην αγορά εργασίας, το οποίο μεταξύ άλλων, κυρίως, περιλάμβανε :

- προστασία της απασχόλησης μέσω επίσημης νομοθεσίας
- δημιουργία συστήματος κοινωνικής προστασίας
- καθορισμό του χρόνου και της οργάνωσης της εργασίας μέσω συγκεκριμένων νομοθετικών ρυθμίσεων
- ευρύτερος ορισμός των εργασιακών σχέσεων

## 1.4 Πολιτικές Προστασίας της Εργασίας

«Η ανάγκη της κοινωνικής προστασίας της εργατοϋπαλληλικής τάξης έγινε συνείδηση κατά τον 20ο αιώνα με την εκπληκτική πρόοδο της βιομηχανίας και την ιλιγγιώδη αριθμητική αύξηση της κοινωνικής αυτής τάξης, που μέλη της συχνά δεν διαθέτουν άλλα περιουσιακά στοιχεία από την ικανότητά τους για εργασία. Η προστασία αυτή αναλήφθηκε από το κράτος ή από ημικρατικούς οργανισμούς που ελέγχονται από αυτό και έχει ως σκοπό την εξασφάλιση των ασφαλιζόμενων από ορισμένα γεγονότα που είτε διαταράσσουν απλώς είτε εκμηδενίζουν την ικανότητα τους για εργασία, όπως η αναπηρία, τα γηρατειά, κλπ.»

Η προστασία της εργασίας είναι δικαίωμα όλων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 22<sup>7</sup> παράγραφος 1, 2, 3, 4 & 5 του Συντάγματος (Προστασία της εργασίας):

- Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζόμενου αγροτικού και αστικού πληθυσμού. Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.
- Με νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας, που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία.
- Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας από τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.
- Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται. Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης ή για την αντιμετώπιση αναγκών της άμυνας της Χώρας ή επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από θεομηνία ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, καθώς και τα σχετικά με την προσφορά προσωπικής εργασίας στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ικανοποίηση τοπικών αναγκών.
- Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει.

---

<sup>7</sup><http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-22/>



## 1.5 Θεσμικά Πλαίσια στην Ελλάδα<sup>8</sup>

Το θεσμικό πλαίσιο είναι το σύνολο των κανονιστικών διατάξεων που με ρητό ή έμμεσο τρόπο διέπουν τη σχέση μισθωτής απασχόλησης. Στην κατηγορία αυτή των προσδιοριστικών παραγόντων της αγοράς εργασίας ανήκουν οι νόμοι, οι λοιπές κρατικές κανονιστικές διατάξεις, η οργανωτική δομή των επιχειρήσεων, οι εσωτερικοί κανονισμοί των επιχειρήσεων, η ύπαρξη συνδικάτων εργαζομένων και εργοδοτικών ενώσεων, η σχετική ισχύς τους, η ύπαρξη και η αποτελεσματική λειτουργία των εσωτερικών αγορών εργασίας, οι συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά του προϊόντος. Οι παράγοντες αυτοί ρυθμίζουν, κατά κάποιο τρόπο, τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος του εργοδότη να οργανώνει τη παραγωγική διαδικασία, ενώ, ταυτόχρονα συνιστούν και περιορισμένους σε αυτό το δικαίωμα. Η σχέση της πολιτικής απασχόλησης με την κοινωνική πολιτική προκύπτει ευθέως και από την αναγνώριση της εργασίας ως κοινωνικού δικαιώματος. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία του Συντάγματος για το εργατικό Δίκαιο.

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 1 του Ελληνικού Συντάγματος,

*«η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζομένου αγροτικού και αστικού πληθυσμού.»*

Αυτό συνεπάγεται, δεσμεύσεις, υποχρεώσεις και δικαιώματα από τη μεριά όλων των φορέων που μπορούν να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε θέσεις εργασίας. Σε ένα πρώτο επίπεδο, το κράτος είναι εκείνο το οποίο οφείλει και καλείται να λαμβάνει εκείνα τα απαραίτητα μέτρα που θα διασφαλίζουν την εξεύρεση εργασίας για το εργατικό δυναμικό της χώρας. Τα μέτρα αυτά στόχο έχουν την ομαλή πρόσβαση σε θέσεις εργασίας, την εξασφάλιση των συνθηκών για τη δημιουργία αυτών των θέσεων, καθώς και την εξασφάλιση εκείνων των όρων που θα επιτρέπουν την κατά το δυνατόν ομαλή αναπαραγωγή του εργατικού δυναμικού μέσα από την κατοχύρωση των προϋποθέσεων αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Στο σημείο αυτό, χρειάζεται, να τονιστεί ότι η συνταγματική κατοχύρωση δε σημαίνει και αυτόματη υποχρέωση του κράτους να εξασφαλίσει στον κάθε πολίτη του ξεχωριστά μια αμειβόμενη θέση εργασίας. Το κράτος έχει μια γενικής διάστασης υποχρέωση για τη συγκρότηση εκείνων των συνθηκών που μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για την ανεύρεση απασχόλησης, για όσους μπορούν και έχουν την πρόθεση ή την ανάγκη να το πράξουν.

Σε διαφορετική περίπτωση δε θα υπήρχαν άνεργοι, εάν λάβουμε υπόψη ότι εντασσόμαστε σε ένα

<sup>8</sup><http://www.teilam.gr/nomothesia/Syntagma.pdf>

οικονομικό σύστημα το οποίο, ιδιαίτερα στην τρέχουσα περίοδο, διαμορφώνει νέα δεδομένα στην αγορά εργασίας και στην έννοια «εργασία»

Επίσης, το κοινωνικό δικαίωμα στην εργασία δεν συνεπάγεται μόνον την υποχρέωση του κράτους να διατηρεί τη συνολική απασχόληση σε επίπεδα υψηλά και αυξανόμενα, κοντά στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, όπως και αν ορισθεί αυτό, αλλά και μια σειρά από συμπληρωματικά δικαιώματα, τα οποία άλλωστε ρητά περιλαμβάνονται στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων<sup>9</sup>. Τα δικαιώματα αυτά είναι η ελευθερία επιλογής επαγγέλματος, η προστασία από την ανεργία, η ικανοποιητική και δίκαιη αμοιβή, οι ικανοποιητικές συνθήκες εργασίας, το δικαίωμα σε ελεύθερο χρόνο και σε άδειες με πλήρεις αποδοχές, το δικαίωμα σε ασφάλιση για την αρρώστια, την αναπηρία, τη χηρεία, τη γεροντική ηλικία, «όπως και για όλες τις άλλες περιπτώσεις που στερείται τα μέσα της συντήρησής του, εξαιτίας περιστάσεων ανεξαρτήτων της θέλησής του»(άρθρο 25, παράγραφος 1), το δικαίωμα στην γενική και στην τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση (άρθρο 26, παράγραφος 1).

Επιπλέον, η παράγραφος 3 του άρθρου 23 της Διακήρυξης δηλώνει ότι «η αμοιβή της εργασίας πρέπει να συμπληρώνεται με άλλα μέσα κοινωνικής προστασίας»

Η παραπομπή στο Σύνταγμα και στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στοχεύει να αναδείξει τις βασικές αρχές που συνιστούν την ουσία του κοινωνικού δικαιώματος στην εργασία και τον υποχρεωτικό σεβασμό τους από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, αποτελεί επίσης την αναζήτηση πολιτικών που εξασφαλίζουν την απασχόληση και καταπολεμούν την ανεργία. Για το λόγο αυτό στην ίδια Διακήρυξη στο τελευταίο άρθρο(30) δηλώνεται ότι:

*«καμία διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να επιδίδεται σε ενέργειες ή να εκτελεί πράξεις που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εξαγγέλλονται σε αυτή.»*

Είναι προφανές ότι το δικαίωμα στην εργασία συνοδεύεται από τα δικαιώματα στην ποιότητα της εργασίας και της ικανοποιητικής αμοιβής που διασφαλίζει την αξιοπρεπή διαβίωση, δηλαδή τη διαβίωση σύμφωνα με το κοινωνικά αποδεκτό πρότυπο κατανάλωσης.

Είναι αυτονόητο ότι το δικαίωμα στην εργασία δεν μπορεί να είναι πλήρως εξασφαλισμένο για το σύνολο του εργατικού δυναμικού. Για τον λόγο αυτό η κοινωνική, και όχι απλώς ασφαλιστική κάλυψη από τον κίνδυνο της ανεργίας θεμελιώνεται ως δικαίωμα αποζημίωσης, ακριβώς επειδή δεν μπορεί να διασφαλίσει, σε όλες τις περιπτώσεις και συνεχώς, το κύριο δικαίωμα, δηλαδή το δικαίωμα στην εργασία.

<sup>9</sup><http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=grk>

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2<sup>ο</sup>

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°**

### **ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

Ένα μείζον θέμα που πλήττει την οικονομία της χώρας μας είναι η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης. Μία τέτοιου είδους έλλειψη προκαλεί βιοποριστικά προβλήματα καθώς η απασχόληση είναι απαραίτητη για την επιβίωση και για την ψυχική υγεία του ατόμου.

Η απασχόληση αποτελεί βασικό ζήτημα των ευρωπαϊκών (και όχι μόνο) κοινωνιών. Εξαιτίας του πολύ μεγάλου ποσοστού ανεργίας την συγκεκριμένη χρονική περίοδο, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε ολόκληρη την Ευρώπη τα ζητήματα που συνδέονται με τον τομέα της απασχόλησης έχουν προκαλέσει το ενδιαφέρον των ιθυνόντων. Διάφοροι συνδικαλιστικοί και κοινωνικοπολιτικοί φορείς καθώς και κυβερνήσεις αναζητούν δράσεις, μέτρα και στρατηγικές για την ανάπτυξη του τομέα της απασχόλησης.

Ο Ο.Α.Ε.Δ (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού) είναι ένας οργανισμός ο οποίος λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλειας και Πρόνοιας. Ο ρόλος του απαρτίζεται από τρεις βασικούς πυλώνες :

- Την προώθηση στην Απασχόληση
- Την παροχή ασφάλισης της ανεργίας καθώς και την κοινωνική προστασία σε θέματα οικογένειας και μητρότητας
- Στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση των ανέργων

## **2.1 Η Έννοια της Απασχόλησης**

Είναι σκόπιμο στο σημείο αυτό να δοθούν ορισμένοι βασικοί ορισμοί των εννοιών περί απασχόλησης. Οι ορισμοί που παρουσιάζονται εδώ είναι αυτοί που η ΕΣΥΕ<sup>10</sup> χρησιμοποιεί για τον προσδιορισμό των διαφόρων μεγεθών που αφορούν την απασχόληση.

### **Απασχολούμενοι**

Στην κατηγορία των απασχολούμενων περιλαμβάνονται τα άτομα που εργάζονται σε σχέση εξαρτημένης εργασίας, δηλαδή οι μισθωτοί και όσοι εργάζονται με σχέση μη εξαρτημένης εργασίας, δηλαδή οι αυτοαπασχολούμενοι.

### **Απασχόληση**

Με τον όρο απασχόληση «προσδιορίζεται το ποσοστό του εργατικού δυναμικού (οικονομικά ενεργός πληθυσμός), που σε μία δεδομένη στιγμή, το σύνολο του εργατικού δυναμικού αποτελείται από τους απασχολούμενους και τους άνεργους.

### **Ποσοστό απασχόλησης**

Ορίζεται ως το ποσοστό των απασχολουμένων ατόμων στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας.

### **Οικονομικά ενεργός πληθυσμός**

Στην ουσία ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι το εργατικό δυναμικό, δηλαδή το σύνολο των απασχολουμένων στην ελληνική οικονομία και των ανέργων.

---

<sup>10</sup>Οι ορισμοί της ΕΣΥΕ βρίσκονται στις ετήσιες εκδόσεις της Στατιστικής Επετηρίδας της Ελλάδας.

## 2.2 Μορφές Απασχόλησης

### Πλήρης απασχόληση

Η απασχόληση θεωρείται πλήρης όταν ο εργαζόμενος απασχολείται κάθε εβδομάδα όσες ώρες προβλέπει το ωράριο που ισχύει στην εργασία αυτή. Η έννοια της πλήρους απασχόλησης αφορά τους εργαζομένους με εξαρτημένη σχέση, δηλαδή τους μισθωτούς και όχι τους αυτοαπασχολούμενους.

### Μερική απασχόληση

Το πλαίσιο λειτουργίας και ρύθμισης της μερικής απασχόλησης διαμορφώνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1990 με τη ψήφιση του νόμου Ν. 1892/1990 «για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» (άρθρο 38). Η απασχόληση θεωρείται μερική όταν ο εργαζόμενος απασχολείται λιγότερες ώρες κάθε εβδομάδα από τις ώρες που προβλέπει το ωράριο στην εργασία του, και λαμβάνει αντιστοίχως και μικρότερη αμοιβή. Σύμφωνα με τον νέο νόμο 3846/2010, «μερική απασχόληση είναι η απασχόληση που είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική σε ημερήσια, εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία για ορισμένο ή αόριστο χρόνο. Η συμφωνία για μερική απασχόληση πρέπει να γνωστοποιηθεί εντός 8 ημερών από την κατάρτιση της στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, διαφορετικά τεκμαίρεται ότι είναι με πλήρη απασχόληση» Σύμφωνα με το άρθρο 2 του νέου νόμου 3846/2010 ( ΦΕΚ Α/66/11.5.10) προβλέπει για τη μερική απασχόληση τα εξής :

- Κατά τη κατάρτιση σύμβαση εργασίας μπορεί να συνομολογηθεί εγγράφως η μερική απασχόληση. Μέσα σε 8 ημέρες γνωστοποίηση στο ΣΕΠΕ
- Αν η μερική απασχόληση έχει καθορισθεί με ημερήσιο ωράριο μικρότερης διάρκειας από το κανονικό η παροχή της συμφωνηθείσας εργασίας πρέπει να είναι συνεχόμενη και να παρέχεται μια φορά την ημέρα. Εξαιρούνται: οι οδηγοί αυτοκινήτων μεταφοράς μαθητών ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων παιδικών σταθμών, καθηγητών φροντιστηρίων ξένων γλωσσών μέσης εκπαίδευσης
- Καταγγελία για άρνηση αποδοχής μερικής απασχόλησης είναι άκυρη
- Εάν η απασχόληση είναι μικρότερη των 4 ωρών η αντίστοιχη αμοιβή προσαυξάνεται κατά 7,5%
- Έχουν δικαίωμα άδειας και οι μερικώς απασχολούμενοι
- Υποχρέωση παροχής πρόσθετης εργασίας, σε περίπτωση ανάγκης. Αν παρασχεθεί εργασία

πέραν της συμφωνημένης ο μερικώς απασχολούμενος δικαιούται πρόσθετη αμοιβή 10%. Ο μερικώς απασχολούμενος μπορεί να αρνηθεί παροχή εργασίας πέραν της συμφωνηθείσης όταν η μερική απασχόληση λαμβάνει χώρα κατά συνήθη τρόπο

- Σε επιχειρήσεις 20 ατόμων και άνω ο πλήρως απασχολούμενος, έχει το δικαίωμα μετά τη συμπλήρωση 1 έτους εργασίας να ζητήσει τη μετατροπή της σύμβασης εργασίας από πλήρη σε μερική απασχόληση με δικαίωμα επανόδου σε πλήρη απασχόληση εκτός αν η άρνηση δικαιολογείται από τις επιχειρησιακές ανάγκες. Ο εργαζόμενος στην αίτηση πρέπει να προσδιορίζει τη διάρκεια της μερικής απασχόλησης και το είδος. Αν ο εργοδότης δεν απαντήσει εγγράφως μέσα σε ένα μήνα θεωρείται ότι το αίτημα του εργαζόμενου έχει γίνει δεκτό
- Υπολογίζεται η προϋπηρεσία
- Παρέχεται δυνατότητα συμμετοχής σε επαγγελματική κατάρτιση κοινωνικές υπηρεσίες
- Ο εργοδότης ενημερώνει τους εκπροσώπους των εργαζομένων για τον αριθμό των απασχολούμενων με μερική απασχόληση σε σχέση με την εξέλιξη του συνόλου των εργαζομένων καθώς και για τις προοπτικές πρόσληψης εργαζομένου με πλήρη απασχόληση
- Εφαρμόζονται όλες οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας Ε.Π.Α. (Εταιρείες Προσωρινής Απασχόλησης)

### **Εκ περιτροπής Εργασία**

Είναι μία ειδικότερη μορφή μερικής απασχόλησης. Ενώ οι ομοιότητες με το είδος της μερικής απασχόλησης είναι αρκετές, ο Νομοθέτης έχει θεσπίσει ειδικούς κανόνες για το συγκεκριμένο είδος. Η εργασία ξεκινά είτε με αρχική σύμβαση είτε με την λειτουργία σύμβασης με μεταγενέστερη συμφωνία των δύο μερών. Η σύμβαση αναφέρει ότι ο μισθωτός θα παρέχει τις υπηρεσίες του κατά λιγότερες ημέρες την εβδομάδα ή κατά λιγότερες βδομάδες των μήνα ή κατά λιγότερους μήνες τον χρόνο.

### **Αυτοαπασχόληση**

Η αυτοαπασχόληση θεωρείται σαν μία μορφή «άτυπης» απασχόλησης και χαρακτηριστική των αναπτυσσόμενων οικονομιών και χωρών. Γενικότερα αφορά άτομα τα οποία έχουν αποφασίσει να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση. Η αυτοαπασχόληση είναι υψηλή στην Ελλάδα και σαφέστατα δεν μπορεί να θεωρηθεί άτυπη. Η αυτοαπασχόληση επικεντρώνεται, κυρίως, στον τομέα των υπηρεσιών, ιδιαίτερα στις τουριστικές και προσωπικές υπηρεσίες. «Σύμφωνα με την έρευνα του Παρατηρητηρίου ΜΜΕ του ΕΟΜΜΕΧ, οι κύριοι παράγοντες που οδηγούν στην αυτοαπασχόληση γενικά μπορούν να συνοψισθούν στους παρακάτω:

- Μορφωτικό επίπεδο
- Πρότερη επαγγελματική εμπειρία (γνώση του αντικειμένου)
- Επίπεδο χρηματικών δυνατοτήτων και χρηματοδοτήσεων
- Ποιοτικοί παράγοντες (ανάλυση δυσκολιών για την έναρξη λειτουργίας, ευκαιρίες που παρουσιάζονται, προτάσεις συνεργασιών, κλπ)
- Ευελιξία ωραρίου
- Εισόδημα
- Οικογενειακοί λόγοι
- Ανάπτυξη πρωτοβουλίας
- Ελευθερία λήψης αποφάσεων

## **Ετεροαπασχόληση**

Το άτομο υποχρεώνεται να εργαστεί σε έναν κλάδο τελείως διαφορετικό από αυτόν που έχει σπουδάσει ή τον οποίο επιθυμεί.

## **Μόνιμη και προσωρινή απασχόληση**

Ο καθορισμός του είδους της απασχόλησης με κριτήριο τη μονιμότητα γίνεται μόνο σε όσους εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Γενικά όμως, αν έχει καθορισθεί ρητά καταληκτική ημερομηνία ή αν η διάρκεια μίας εργασίας εξαρτάται από την περάτωση ενός έργου, θεωρείται προσωρινή (σύμβαση ορισμένου χρόνου ή σύμβαση έργου). Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε εποχιακά επαγγέλματα. Διαφορετικά, ο εργαζόμενος θεωρείται ότι έχει μόνιμη ή αορίστου χρόνου απασχόληση.

### **2.3 Οι πολιτικές της Απασχόλησης<sup>11</sup>**

Η ανάδειξη της απασχόλησης ως ένα από τα αντικείμενα της Κρατικής Πολιτικής ανέπτυξε και την συζήτηση για την ανάπτυξη των πολιτικών απασχόλησης και την αποτύπωση του κοινωνικού και οικονομικού τους ρόλου.

Από την δεκαετία του 1950 και μετά, οι πολιτικές της ενεργούς ζήτησης και η εφαρμογή μέτρων

---

<sup>11</sup><http://eekp.gr/wp-content/uploads/2014/05/%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82-2-2014.pdf>



δημοσιονομικής πολιτικής είχαν σαν αποτέλεσμα την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης. Αναπτύχθηκαν δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, οι οποίες είχαν στόχο να καταπολεμήσουν την ανεργία οργανώνοντας πρώτα την επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα των εργαζομένων.

Η δεκαετία του 1980 σηματοδοτεί και την σταδιακή εγκατάλειψη της οικονομικής πολιτικής έτσι όπως αυτή αποτυπώθηκε από την κεϋνσιανή θεωρία. Πλέον, οι πολιτικές της απασχόλησης επιτελούσαν έναν υποστηρικτικό ρόλο στις μεταβολές του οικονομικού κύκλου. Οι πολιτικές της απασχόλησης έχουν ουσιαστικό ρόλο στις συντελούμενες αλλαγές λόγω της οικονομικής αναδιάρθρωσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης αλλά και των όποιων δυσλειτουργιών από την εξελικτική πορεία του οικονομικού κύκλου.

Την δεκαετία του 1990, ο Jeremy Rifkin, υποστήριξε πως η γρήγορη ανάπτυξη της τεχνολογίας και το αντίκτυπό της στην παραγωγική διαδικασία προκάλεσε διαρθρωτικές αλλαγές στο καθεστώς της απασχόλησης, καθώς υποκατέστησε το εργατικό δυναμικό με κεφαλαιουχικό εξοπλισμό. Υποστηρίζεται, επίσης, πως λόγω των γρήγορων εξελίξεων της τεχνολογίας είναι σχεδόν ακατόρθωτο να καλυφθούν οι απαιτήσεις της απασχόλησης από τις νέες δραστηριότητες που δημιουργούνται λόγω της οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης των κοινωνιών. Καταλήγοντας, υποστήριξε πως η μορφή της εργασίας όπως την γνωρίζουμε μέχρι τις μέρες μας παύει να ισχύει.

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να αντιληφθούμε πως οι πολιτικές της απασχόλησης άρχισαν να αναπτύσσονται και να απασχολούν πολλούς ερευνητές. Ένας από τους ερευνητές που προσπάθησαν να αποδώσουν ορισμούς για τις πολιτικές απασχόλησης είναι ο Λινάδος – Ρόλμαν (2005) ο οποίος ορίζει τις πολιτικές απασχόλησης, ως σύνολο εκείνο των παρεμβάσεων οι οποίες έχουν στόχο να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η προσφορά και η ζήτηση εργασίας – δυναμείς οι οποίες προσδιορίζουν και το ποσοστό της απασχόλησης και το επίπεδο ανεργίας.

Οι πολιτικές απασχόλησης<sup>12</sup> διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αποτελείται από τις παθητικές οι οποίες αναφέρονται σε μορφές που αποτυπώνουν απευθείας επιδοτήσεις ανέργων ή πρόωρης συνταξιοδότησης. Η δεύτερη κατηγορία αφορά τις ενεργητικές οι οποίες σχετίζονται με δράσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της θέσης τόσο του απασχολούμενου όσο και του ανέργου, στην μείωση του κόστους εργασίας και γενικότερα στην ένωση των δυνάμεων της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας μέσα από τις κατάλληλες δομές και υπηρεσίες απασχόλησης.

---

<sup>12</sup><http://openeclasse.panteion.gr/modules/document/file.php/TMA240/7.pdf>

## 2.4 Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης<sup>13</sup>

Οι παθητικές πολιτικές αγοράς εργασίας δεν επιζητούν την καταπολέμηση των αιτίων της ανεργίας, αλλά διαχειρίζονται τις συνέπειές της. Η διαχείριση αυτή έχει ως στόχο να κάνει την ανεργία κοινωνικά ανεκτή και το επιτυγχάνει είτε με τη διατήρηση του εισοδήματος των ανέργων μέσω επιδότησης της ανεργίας είτε με τον περιορισμό του όγκου της μέσω πολιτικών μείωσης του εργατικού δυναμικού.

### Επιδότηση Ανέργων

Αν και τα συστήματα επιδότησης της ανεργίας διαφέρουν αισθητά μεταξύ διαφορετικών χωρών, όμως θεμελιώνονται σε κοινές αρχές που είναι αυτές της κοινωνικής προστασίας. Κάθε σύστημα κοινωνικής προστασίας έχει τρεις στόχους:

- την ασφάλεια: ο ρόλος του είναι να καλύπτει οικονομικά ορισμένους κινδύνους
- την αλληλεγγύη: επιδιώκει να εξασφαλίζει μία δικαιότερη κατανομή εισοδημάτων
- την οικονομική αποτελεσματικότητα: αναζητεί την προώθηση μιας καλύτερης λειτουργίας των αγορών, στην περίπτωση μας της αγοράς εργασίας

Οι παραπάνω στόχοι δεν είναι ισότιμοι αλλά ιεραρχημένοι. Ο στόχος της ασφάλειας έχει κατά κανόνα προτεραιότητα, ενώ οι δύο άλλοι έπονται. Επίσης οι στόχοι δεν είναι πάντοτε συμβατοί μεταξύ τους π.χ. η αλληλεγγύη με την αποτελεσματικότητα.

Τα θεμέλια των παθητικών πολιτικών της απασχόλησης είναι η αρχή της ασφάλισης και της ανταποδοτικότητας. Σύμφωνα με αυτή την αρχή ο άνεργος έχει στοιχειοθετημένο δικαίωμα στο επίπεδο καθώς έχει εργαστεί για ένα χρονικό διάστημα στο παρελθόν και έχει συνεισφέρει μέσω των καταβληθέντων εισφορών του.

Η διάσταση της οικονομικής αποτελεσματικότητας υπεισέρχεται σε όλα τα συστήματα ασφάλισης κατά της ανεργίας, δεδομένου ότι ο τρόπος αποζημίωσης μπορεί να έχει συνέπειες στο ίδιο το ύψος της ανεργίας αλλά και στην ποιότητα της σύζευξης της προσφοράς με τη ζήτηση εργασίας.

Είναι πάντως γεγονός ότι, ανεξαρτήτως του αν τα συστήματα επιδότησης της ανεργίας επηρεάζουν ή όχι το ύψος της ανεργίας και πόσο, υπάρχει πίεση για τη μεταρρύθμισή τους επί το αυστηρότερο για λόγους καθαρά χρηματοδοτικούς, ιδίως στις χώρες όπου η μεγάλη διάρκεια των επιδομάτων και το υψηλό ποσοστό αναπλήρωσης δημιουργεί ελλείμματα στα ταμεία και άρα πίεση για αύξηση των εισφορών.

---

<sup>13</sup> Διπλωματική εργασία : <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/1446734/theFile>

## 2.5 Ενεργητικές Πολιτικές της Απασχόλησης<sup>14</sup>

Οι ενεργητικές πολιτικές αγοράς εργασίας επιδιώκουν την αύξηση της απασχόλησης μέσω της αντιμετώπισης των αιτίων της ανεργίας. Υπενθυμίσουμε ότι οι ενεργητικές πολιτικές δεν είναι οι μόνες πολιτικές αγοράς εργασίας που χρησιμοποιούνται για την προώθηση της απασχόλησης. Συμπληρώνονται από θεσμικές πολιτικές και μέτρα. Δύο είναι οι τύποι μέτρων που υπάγονται στις ενεργητικές πολιτικές αγοράς εργασίας: η επιδότηση της απασχόλησης και η πολιτική κατάρτισης.

### Επιδότηση της απασχόλησης

Η υπόθεση επί της οποίας στηρίζονται τα σχήματα επιδότησης της απασχόλησης είναι ότι για την ανεργία φταίει το υψηλό κόστος εργασίας είτε στο σύνολο της οικονομίας είτε ορισμένων κατηγοριών εργατικού δυναμικού με χαμηλή παραγωγικότητα. Οι επιδοτήσεις μειώνουν το κόστος εργασίας για τους επιχειρηματίες και αυτοί αποκτούν κίνητρο να αυξήσουν τις θέσεις απασχόλησης ή να διατηρήσουν τις υπάρχουσες, σε περίπτωση που είχαν σκοπό να τις μειώσουν. Κατ'αυτόν τον τρόπο αναμένεται ότι οι επιδοτήσεις επιδρούν θετικά στο ύψος της απασχόλησης και άρα μειώνουν την ανεργία.

Όταν οι εργοδότες καταβάλλουν μισθούς ανώτερους από τους μισθούς ισορροπίας είτε για να δημιουργήσουν κίνητρο στους εργαζόμενους να αυξήσουν την απόδοσή τους (θεωρίες μισθού απόδοσης) είτε για να αποφύγουν το κόστος ανακύκλισης του προσωπικού τους (θεωρίες των εντός και εκτός των τειχών), τότε ακόμα και σε περίοδο ανεργίας, οπότε οι μισθοί της αγοράς έχουν πέσει, δεν έχουν λόγο να επιδιώξουν μονομερώς τη μείωση των μισθών που αυτοί καταβάλλουν στους δικούς τους εργαζόμενους. Σ'αυτήν την περίπτωση επεμβαίνει το κράτος επιδοτώντας το κόστος εργασίας, με στόχο την προώθηση της απασχόλησης.

Ωστόσο, η εφαρμογή σχημάτων επιδότησης της απασχόλησης δεν υπακούει μόνο στην παραπάνω οικονομική λογική. Το πολιτικό κόστος από τη μείωση των μισθών είναι μεγάλο για οποιαδήποτε κυβέρνηση και η επιδότηση του κόστους εργασίας είναι ένα εργαλείο που μεταθέτει την οικονομική επιβάρυνση της μείωσης του κόστους εργασίας από τους μισθωτούς στο σύνολο των φορολογούμενων, με ωφελημένες από τη συντελούμενη με αυτόν τον τρόπο μεταβίβαση εισοδήματος τις επιχειρήσεις.

---

<sup>14</sup> Διπλωματική εργασία : <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/1446734/theFile>

### Πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης

Σε αντίθεση με την επιδότηση της απασχόλησης, που έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης διαμάχης ως προς την αποτελεσματικότητά της στην καταπολέμηση της ανεργίας, η πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης φαίνεται να συγκεντρώνει μεγαλύτερη συναίνεση. Ωστόσο, και σ' αυτήν την περίπτωση, δεν λείπουν οι αμφισβητίες που υποστηρίζουν, ότι η πολιτική αυτή έχει λιγότερο να κάνει με την αύξηση της απασχόλησης και περισσότερο με τις ίσες ευκαιρίες στην απασχολησιμότητα των διαφορετικών κατηγοριών του ενεργού πληθυσμού.

Οι λόγοι της συναίνεσης γύρω από την πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης είναι πολλοί. Καταρχήν, η θεωρητική της δικαιολόγηση ως εργαλείο προώθησης της απασχόλησης αντλεί από διαφορετικές θεωρίες. Όμως η θεωρητική συναίνεση δεν αρκεί για τη δημιουργία της ευρύτερης κοινωνικής συναίνεσης. Από πολιτική σκοπιά, η πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης φαίνεται να κείται στον αντίποδα της πολιτικής μείωσης του εργατικού κόστους. Επιζητεί μία λύση στο πρόβλημα της απασχόλησης μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας και όχι μέσω της μείωσης των μισθών ή του μη μισθολογικού κόστους εργασίας. Γι' αυτό αντιπροσωπεύει μία κοινωνικά προοδευτική και όχι μία οπισθοδρομική πολιτική επιλογή. Δεν πρέπει επίσης να ξεχνάμε την ελκυστικότητα που διαθέτει το επιχείρημα 'περισσότερη εκπαίδευση' στις καπιταλιστικές κοινωνίες, όπου η εκπαίδευση θεωρείται ο βασικός μοχλός ανοδικής επαγγελματικής και κοινωνικής κινητικότητας.

Οι ενστάσεις που απευθύνονται στην πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης αναφέρονται στην ένταση της επίδρασής της στην απασχόληση. Οι ενστάσεις συνοψίζονται στις ακόλουθες κριτικές. Πρώτον, η κατάρτιση είναι ένας και μόνον ένας από τους προσδιοριστικούς παράγοντες του ρυθμού αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας και άρα του ρυθμού μεγέθυνσης της οικονομίας και ασφαλώς όχι ο πιο σημαντικός. Γι' αυτό και το αναμενόμενο αποτέλεσμα στην απασχόληση δεν μπορεί να είναι μεγάλο. Δεύτερον, το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που προκύπτει για μία οικονομία από την κατάρτιση έναντι των ανταγωνιστριών της ακυρώνεται όταν και οι υπόλοιπες οικονομίες ασκούν παρόμοιες πολιτικές.

Αυτό το οποίο κανείς δεν αμφισβητεί είναι, όπως και στην περίπτωση της επιδότησης της απασχόλησης, ο ρόλος που μπορεί να παίξει η πολιτική κατάρτιση στην απασχόληση των κατηγοριών του εργατικού δυναμικού με τις μεγαλύτερες δυσκολίες ένταξης, όταν βέβαια η κατάρτιση δεν αποτελεί συγκεκαλυμμένη κοινωνική διαχείριση της ανεργίας, αλλά οδηγεί πράγματι στη βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ανέργων και την ενδυνάμωσή τους για την ενεργή αναζήτηση εργασίας. Στην περίπτωση αυτή όμως τα μέτρα δεν έχουν ως στόχο να

επιδράσουν στο επίπεδο της ανεργίας, αλλά να αντιμετωπίσουν την επιλεκτικότητά της, βελτιώνοντας την απασχολησιμότητα των πιο ευάλωτων ομάδων και ατόμων.

Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από την επισκόπηση των δύο βασικών κατηγοριών ενεργητικής πολιτικής αγοράς εργασίας, είναι ότι τα επιχειρήματα που τις δικαιολογούν ως βασικά εργαλεία καταπολέμησης της ανεργίας είναι αμφίβολης αξίας, ενώ η πρακτική αποτελεσματικότητά τους αμφισβητείται έντονα. Αυτό που φαίνεται να έχει πραγματική ουσία στο πλαίσιο μιας πολιτικής αντιπαράθεσης είναι το κατά πόσον οι ενεργητικές πολιτικές συμβάλλουν στη δημιουργία ίσων ευκαιριών στην απασχόληση ή αν αποτελούν προσωρινή διαχείριση του προβλήματος των ανέργων.

## 2.6 Μεταβολές στην απασχόληση και στην ανεργία<sup>15</sup>

Με βάση τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) παραθέτονται παρακάτω τα εξής:

**Πίνακας 1: Απασχολούμενοι, άνεργοι, οικονομικά μη ενεργοί και ποσοστό ανεργίας, Ιανουάριος 2012 - 2017**

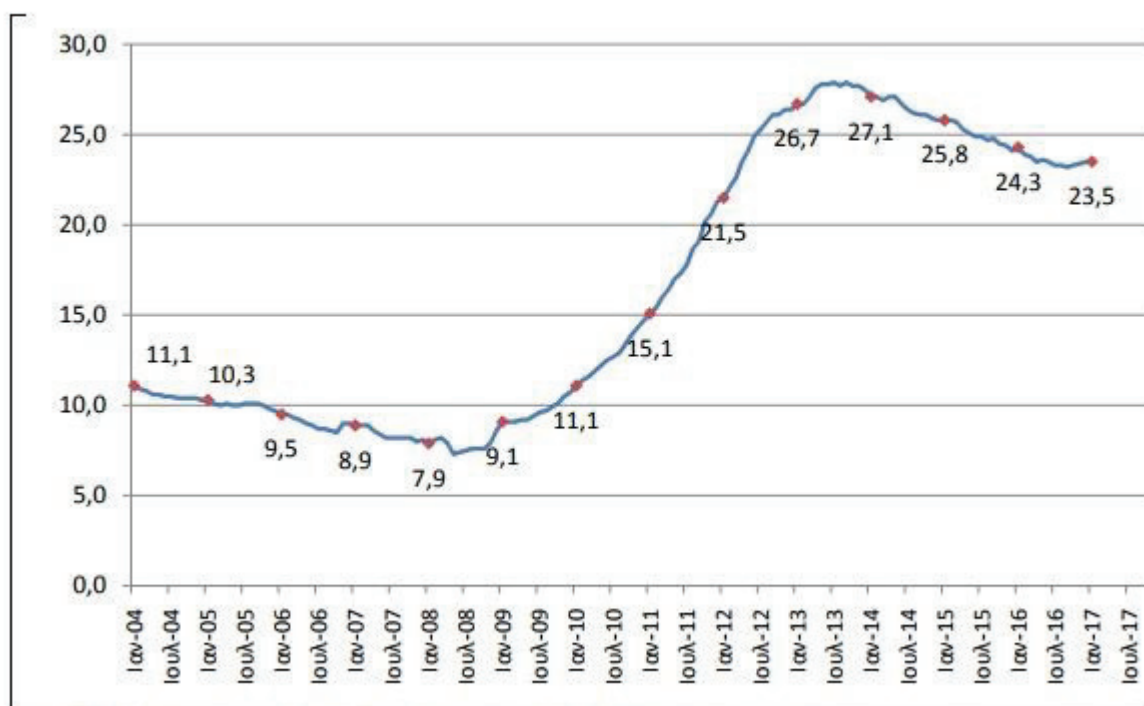
	Ιανουάριος					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Απασχολούμενοι	3.849.108	3.545.885	3.504.987	3.535.774	3.631.801	3.639.126
Άνεργοι	1.051.846	1.288.477	1.303.394	1.229.493	1.164.626	1.116.790
Οικονομικά μη ενεργοί	3.383.207	3.370.179	3.350.908	3.340.666	3.267.591	3.271.488
<b>Ποσοστό ανεργίας</b>	<b>21,5</b>	<b>26,7</b>	<b>27,1</b>	<b>25,8</b>	<b>24,3</b>	<b>23,5</b>

Το ποσοστό ανεργίας τον Ιανουάριο του 2017 ανήλθε σε 23,5% έναντι 24,3% τον Ιανουάριο του 2016. Το σύνολο των απασχολουμένων, κατά τον Ιανουάριο του 2017, εκτιμάται ότι ανήλθε σε 3.639.126 άτομα. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 1.116.790 άτομα ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε σε 3.271.488 άτομα.

Οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 7.325 άτομα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2016 (αύξηση 0,2%). Οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 47.836 άτομα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2016 (μείωση 4,1%). Οι οικονομικά μη ενεργοί, δηλαδή τα άτομα που δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία, αυξήθηκαν κατά 3.897 άτομα σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2016 (αύξηση 0,1%).

<sup>15</sup><https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJO01/2017-Q1>

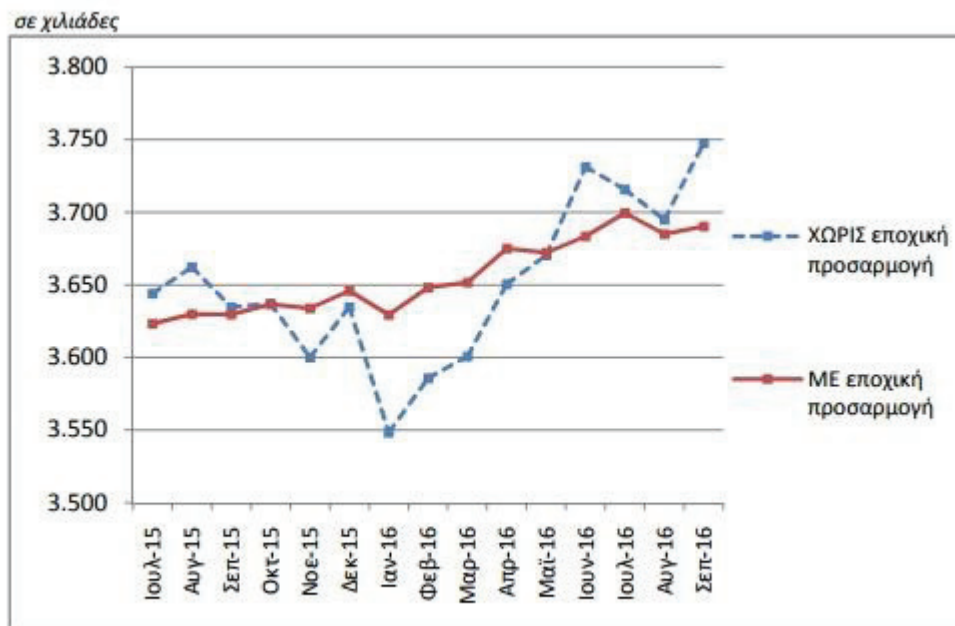
**Διάγραμμα 1: Εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας κατά μήνα, Ιανουάριος 2004–Ιανουάριος 2017**



Οι τιμές που σημειώνονται στη καμπύλη αναφέρονται στο μήνα Ιανουάριο κάθε έτους

Όπως παρατηρούμε στο παραπάνω διάγραμμα η αύξηση της ανεργίας άρχισε από τον Ιούλιο του 2009 και κορυφώθηκε τον Ιανουάριο του 2014, έπειτα παρατηρείται μία μικρή σταθερή πτώση.

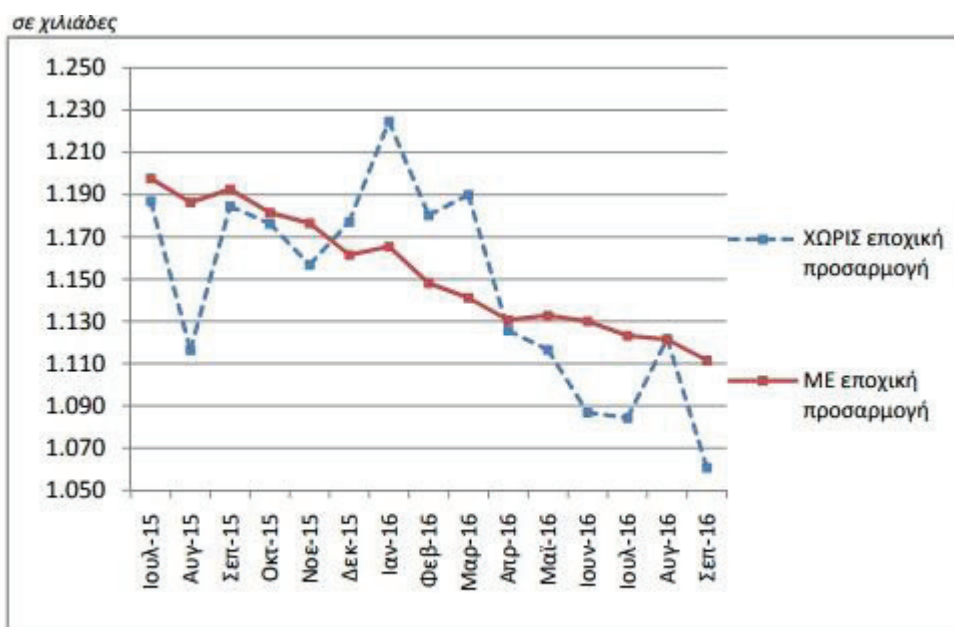
## Αριθμός Απασχολούμενων - Εποχικά και Μη Εποχικά Προσαρμοσμένες Εκτιμήσεις



Τα χαρακτηριστικά που μελετά η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (αριθμός απασχολούμενων, ανέργων, κλπ.) εμφανίζουν έντονες εποχικές διακυμάνσεις. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, τους καλοκαιρινούς μήνες η απασχόληση αυξάνεται λόγω του τουρισμού. Το παραπάνω διάγραμμα εμφανίζει τις εποχικά και τις μη εποχικά προσαρμοσμένες χρονολογικές σειρές απασχολούμενων.



## Αριθμός Ανέργων - Εποχικά και Μη Εποχικά Προσαρμοσμένες Εκτιμήσεις



Το παραπάνω διάγραμμα μας δείχνει πως κλιμακώνεται η ανεργία με βάση την εποχική και την μη εποχική προσαρμογή. Παρατηρούμε πως η ανεργία μειώνεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και αυξάνεται τους χειμερινούς και αυτό οφείλεται στον τουρισμό που δέχεται η χώρα.

## 2.7 Προγράμματα Ενίσχυσης της Απασχόλησης<sup>16</sup>

Εκτός από την άμεση ενίσχυση της απασχόλησης, μέσω της βελτίωσης των δομών των υπηρεσιών του Υπουργείου Εργασίας και της εισαγωγής νέων και πρωτοποριακών υπηρεσιών, το Υπουργείο Εργασίας προωθεί και σειρά προγραμμάτων άμεσης ενίσχυσης μέσω επιδοτήσεων μισθού και ασφαλιστικών εισφορών, προγραμμάτων εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, καθώς και συνδυαστικά προγράμματα επιδοτούμενης εργασίας και πρακτικής εκπαίδευσης.

### *Νέο πρόγραμμα για 23.000 ανέργους, από 29 έως 64 ετών τον Σεπτέμβριο*

Ένα νέο πρόγραμμα απασχόλησης για 23.000 ανέργους, ηλικίας 29 έως 64 ετών, αναμένεται να ξεκινήσει στα τέλη Σεπτεμβρίου. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε 23.000 χιλιάδες ανέργους και όχι σε 16 χιλιάδες που προβλεπόταν, αρχικώς. Στο εξής, όλοι οι ωφελούμενοι θα λαμβάνουν υψηλότερες αποδοχές, ενώ θα παρέχεται στο 50% των ωφελουμένων η δυνατότητα εγγυημένης απασχόλησης σε ιδιωτικές εταιρείες για έξι μήνες, σε αντίθεση με τον αρχικό σχεδιασμό του προγράμματος που περιλάμβανε εγγυημένη απασχόληση μόνον για το ένα τέταρτο των ωφελουμένων και μόλις για δύο μήνες. Με το νέο σχεδιασμό, ο άνεργος που θα προσληφθεί, θα λαμβάνει, μαζί με την εργοδοτική συμμετοχή, 5.500 ευρώ, εν αντιθέσει με τον αρχικό, ο άνεργος λάμβανε μόλις 1.600 ευρώ καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Τον ερχόμενο Οκτώβριο, θα υλοποιηθεί πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση 10.000 ανέργων, ηλικίας 30-49 ετών, σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Σε ό,τι αφορά τα προγράμματα που απευθύνονται σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας.

Με το πρόγραμμα επιχορηγούνται ιδιωτικές επιχειρήσεις και, ειδικά, εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, για την πρόσληψη ανέργων εγγεγραμμένων στο μητρώο του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών και μακροχρόνια ανέργων (εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 12 μηνών). Η συνολική διάρκεια της επιχορήγησης του προγράμματος ορίζεται σε 12 μήνες. Σε ό,τι αφορά τα προγράμματα που απευθύνονται σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας, στις προτεραιότητες του υπουργείου Εργασίας είναι η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, με στόχο τη μείωση του ψηφιακού ελλείμματος και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε τεχνολογίες αιχμής. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ελλάδα μόνο το 1,63% του εργατικού δυναμικού απασχολείται με την ανάπτυξη και διαχείριση τεχνολογιών, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην 26η θέση στην Ευρώπη των 28 κρατών

---

<sup>16</sup>[http://www.pcci.gr/evepimages/13PROGRAMMATOAOED\\_F1388.pdf](http://www.pcci.gr/evepimages/13PROGRAMMATOAOED_F1388.pdf)

μελών.

Επίσης θα λάβουν χώρα νέα προγράμματα του Ο.Α.Ε.Δ που είναι συνολικά 13 και υπολογίζεται ότι, θα ωφεληθούν πάνω από 80.000 άνεργοι, ενώ η υλοποίησή τους έχει προγραμματιστεί να ξεκινήσει το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.

- Ειδικό Πρόγραμμα «Ενίσχυσης της ρευστότητας και της απασχόλησης», με αριθμό ωφελουμένων έως 10.000 άτομα και επιχειρήσεις, σε συνεργασία με το υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού
- Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την πρόσληψη 10.000 ανέργων, 12μηνιαίας διάρκειας, με έμφαση στους μακροχρόνια ανέργους, γυναίκες και ανέργους άνω των 50 ετών
- Πρόγραμμα επιδότησης μισθολογικού κόστους για την ενίσχυση της πλήρους ασφαλισμένης εργασίας σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.) για 1.575 ωφελουμένους.
- Ειδικό πρόγραμμα απασχόλησης για Α.Μ.Ε.Α. σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις

Παράλληλα, Ο ΟΑΕΔ, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, θα συμμετάσχει στην υλοποίηση 9 προγραμμάτων του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης :

- Πρόγραμμα “Προώθηση της απασχόλησης μέσω προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης με εγγυημένη απασχόληση” για τις ηλικίες 29-64 ετών. Το πρόγραμμα είχε ανακληθεί ως οικονομικά ασύμφορο και μικρής ωφέλειας για τους ανέργους. Το νέο πρόγραμμα αφορά πλέον όχι 16.000 ανέργους αλλά 26.000 και προβλέπεται εγγυημένη απασχόληση έξι μηνών με βασικό μισθό και εργασιακά δικαιώματα και για τους 26.000 ανέργους
- Πρόγραμμα «Δράσεις Ολοκληρωμένης Παρέμβασης» για 8.000 νέους ανέργους έως 24 ετών, για την προώθησή τους εναλλακτικά σε προγράμματα κατάρτισης με εγγυημένη 12μηνιαία απασχόληση ή προγράμματα προώθησης στην αυτοαπασχόληση, μέσω της επιδότησης εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και λειτουργικών δαπανών, για την ίδρυση και λειτουργία νέας επιχείρησης για 18 μήνες.
- Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και ένταξης σε θέσεις απασχόλησης για 10.000 ανέργους νέους ηλικίας 18-24 ετών σε επιχειρήσεις, με επίβλεψη στο χώρο εργασίας και, στη συνέχεια, ένταξη σε νέες θέσεις εργασίας στις ίδιες ή άλλες επιχειρήσεις για επιδοτούμενη απασχόληση (διάρκεια 12 μήνες).
- Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και ένταξης σε θέσεις απασχόλησης για 3.000

άνεργους νέους ηλικίας 25-29 ετών σε επιχειρήσεις, με επίβλεψη στον χώρο εργασίας και, στη συνέχεια, ένταξη σε νέες θέσεις εργασίας στις ίδιες ή άλλες επιχειρήσεις για επιδοτούμενη απασχόληση (διάρκεια 12 μήνες).

- Πρόγραμμα προώθησης της αυτοαπασχόλησης 5.000 νέων ανέργων έως 18-24 ετών, με επιδότηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης έως 12 μήνες από την έναρξη της δραστηριότητάς τους.
- Πρόγραμμα προώθησης της αυτοαπασχόλησης 5.000 ανέργων νέων 25-29 ετών με επιδότηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης έως 12 μήνες από την έναρξη της δραστηριότητάς τους.
- Πρόγραμμα προώθησης της νεανικής επιχειρηματικότητας για 1.000 άνεργους για τη δημιουργία startups από νέους 18-29 ετών
- Πρόγραμμα προώθησης της νεανικής επιχειρηματικότητας για 3.000 άνεργους άνω των 29 ετών για τη δημιουργία startups
- Πρόγραμμα μαθητείας 4.000 νέων 15-24 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης

## 2.8 Κλάδοι Απασχόλησης στην Ελλάδα

Η απασχόληση των ατόμων ανάλογα με τον τρόπο και το αντικείμενο παραγωγής διακρίνεται σε πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή. Η Πρωτογενής παραγωγή είναι η απόκτηση ή απόσπαση αγαθών (πρώτων υλών) άμεσης ή έμμεσης κατανάλωσης, κατ' ευθείαν από την φύση (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία, θήρα, εξόρυξη μεταλλευμάτων κλπ). Ο τομέας αυτός της απασχόλησης αποτελεί πηγή εισοδήματος για μεγάλο τμήμα του παγκόσμιου πληθυσμού.

Η δευτερογενής παραγωγή στοχεύει στην μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα. Έτσι, ανάλογα με τα μέσα και την μεταποίηση των αγαθών, ο δευτερογενής τομέας διακρίνεται στους κλάδους της χειροτεχνίας, βιοτεχνίας και βιομηχανία, όπου τα αγαθά παράγονται με την χρήση σύγχρονων μεθόδων, τεχνολογιών και μηχανημάτων.

Τέλος, ο τριτογενής τομέας παραγωγής αναφέρεται στην παροχή υπηρεσιών, δηλαδή περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις οι οποίες αντί για υλικά προϊόντα, παρέχουν στους πελάτες τους υπηρεσίες.

Οι Κλάδοι στους οποίους διαχωρίζεται η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα, σύμφωνα με το Σύστημα Ταξινόμησης Οικονομικών Δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης<sup>17</sup> με βάση τις παραπάνω τρεις κατηγορίες είναι 20.

### ΤΟΜΕΑΣ Α - ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ

Οι τομείς απασχόλησης οι οποίοι περιλαμβάνονται σε αυτό τον τομέα είναι οι:

- Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες
- Δασοκομία και υλοτομία
- Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια

---

<sup>17</sup>NACE Αναθ.2 :

[http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/0/640363631A687F1DC2257DC1002A9A20/\\$file/52%20%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%99%20%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%95%CE%A3%20%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20NACE%20rev2%20report\\_090209.pdf](http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/0/640363631A687F1DC2257DC1002A9A20/$file/52%20%CE%A3%CE%A4%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%99%20%CE%9A%CE%A9%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%95%CE%A3%20%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20NACE%20rev2%20report_090209.pdf)

## **ΤΟΜΕΑΣ Β - ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ**

Οι τομείς απασχόλησης οι οποίοι υπάγονται στον κλάδων των «Ορυχείων και Λατομείων» είναι:

- Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη
- Άντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου
- Εξόρυξη μεταλλευμάτων
- Λοιπά ορυχεία και λατομεία
- Υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης

## **ΤΟΜΕΑΣ Γ - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ**

Οι κλάδοι απασχόλησης που υπάγονται στον τομέα της μεταποίησης είναι οι:

- Βιομηχανία τροφίμων
- Ποτοποιία
- Παραγωγή προϊόντων καπνού
- Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών
- Κατασκευή ειδών ένδυσης
- Βιομηχανία δέρματος και δερμάτινων ειδών
- Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
- Χαρτοποιία και κατασκευή χάρτινων προϊόντων
- Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων
- Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου
- Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων
- Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων
- Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες
- Παραγωγή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων
- Παραγωγή βασικών μετάλλων
- Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού
- Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων
- Κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού
- Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού

- Κατασκευή μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων
- Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών
- Κατασκευή επίπλων
- Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες
- Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού

#### **ΤΟΜΕΑΣ Δ - ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ**

#### **ΤΟΜΕΑΣ Ε - ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ**

Οι δραστηριότητες αυτές εξειδικεύονται στην:

- Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού
- Επεξεργασία λυμάτων 34
- Συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αποβλήτων, ανάκτηση υλικών
- Δραστηριότητες εξυγίανσης και άλλες υπηρεσίες για τη διαχείριση αποβλήτων

#### **ΤΟΜΕΑΣ ΣΤ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ**

Οι κατηγορίες απασχόλησης οι οποίες υπάγονται στον εν λόγω τομέα είναι οι:

- Κατασκευές κτιρίων
- Έργα πολιτικού μηχανικού
- Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες

#### **ΤΟΜΕΑΣ Ζ - ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ**

Οι κυριότερες μορφές Χονδρικού Εμπορίου είναι :

- οι νόμιμοι ιδιοκτήτες οι οποίοι έχουν την αποκλειστική κυριότητα του υπό -μετα- πώληση εμπορεύματος
- οι μεταπωλητές χονδρικής

- οι βιομηχανικοί διανομείς
- οι εξαγωγείς
- οι εισαγωγείς
- οι ενώσεις συνεταιριστικών αγορών.

Οι κατηγορίες οι οποίες υπάγονται σε αυτόν τον κλάδο είναι:

- Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών
- Χονδρικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών
- Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών

#### **ΤΟΜΕΑΣ Η - ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ**

- Χερσαίες μεταφορές και μεταφορές μέσω αγωγών
- Πλωτές μεταφορές
- Αεροπορικές μεταφορές
- Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες
- Ταχυδρομικές και ταχυμεταφορικές δραστηριότητες

#### **ΤΟΜΕΑΣ Θ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ**

- Καταλύματα
- Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης

#### **ΤΟΜΕΑΣ Ι - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

- Εκδοτικές δραστηριότητες
- Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις
- Δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών
- Τηλεπικοινωνίες
- Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και



συναφείς δραστηριότητες

- Δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας

## **ΤΟΜΕΑΣ Κ - ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

- Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία
- Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- Δραστηριότητες συναφείς προς τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και τις ασφαλιστικές δραστηριότητες

## **ΤΟΜΕΑΣ Λ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ**

## **ΤΟΜΕΑΣ Μ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

- Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες
- Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων - δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης
- Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών• τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις
- Επιστημονική έρευνα και ανάπτυξη
- Διαφήμιση και έρευνα αγοράς
- Κτηνιατρικές δραστηριότητες κλπ

## **ΤΟΜΕΑΣ Ν - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

- Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης
- Δραστηριότητες απασχόλησης 38
- Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες
- Δραστηριότητες παροχής προστασίας και έρευνας
- Δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών σε κτίρια και εξωτερικούς χώρους
- Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις

**ΤΟΜΕΑΣ Ξ - ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ**

**ΤΟΜΕΑΣ Ο - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

**ΤΟΜΕΑΣ Π - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ**

- Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας
- Δραστηριότητες βοήθειας κατ' οίκον
- Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος

**ΤΟΜΕΑΣ Ρ - ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ**

**ΤΟΜΕΑΣ Σ - ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

**ΤΟΜΕΑΣ Τ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ - ΜΗ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΑΘΩΝ -ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ- ΓΙΑ ΙΔΙΑ ΧΡΗΣΗ**

**ΤΟΜΕΑΣ Υ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΤΕΡΟΔΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ**

Δραστηριότητες διεθνών οργανισμών, όπως είναι τα Ηνωμένα Έθνη και οι εξειδικευμένες υπηρεσίες του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και οι δραστηριότητες διπλωματικών και προξενικών αποστολών.

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3<sup>ο</sup>

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3<sup>ο</sup>

### ΑΝΕΡΓΙΑ<sup>18</sup>

Ένα από τα κυριότερα προβλήματα μίας σύγχρονης κοινωνίας είναι η ανεργία, καθώς οι επιδράσεις της δεν είναι μόνο οικονομικές αλλά και κοινωνικές. Η υψηλή ανεργία συνάδει μείωση εισοδημάτων η οποία προκαλεί οικονομική δυσπραγία επηρεάζοντας την κοινωνία και την οικονομία του κράτους. Και ενώ το επιφανειακό πρόβλημα είναι το οικονομικό διότι δαπανώνται υπέρογκα ποσά σε επιδόματα ανεργίας, σεμινάρια ανέργων κτλ., κύριο πρόβλημα είναι η υποβάθμιση της κοινωνίας λόγω των ψυχολογικών προβλημάτων που προκαλούνται από την ανεργία.

Ανεργία υφίστανται σε περίπτωση που ένα κομμάτι από τα άτομα που αποτελούν το εργατικό δυναμικό δεν δύναται να βρει εργασία ή στη περίπτωση που ο αριθμός των κενών θέσεων στην προσφορά εργασίας είναι μικρότερος από τον αριθμό των υποψηφίων εργαζομένων που αποτελούν την ζήτηση εργασίας. Οι τρόποι που κάποιος μπορεί να μετατραπεί σε άνεργο ποικίλουν, κάποιιοι απολύονται διότι θεωρούνται περιττοί ενώ κάποιιοι άλλοι παραιτούνται με δική τους πρωτοβουλία. Φυσικά υπάρχουν και άτομα τα οποία η απομάκρυνση τους από τα καθήκοντα τους θεωρείται προσωρινή.

---

<sup>18</sup>[http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1082/log\\_20100460.pdf?sequence=1](http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1082/log_20100460.pdf?sequence=1)

### 3.1 Ορισμός της Ανεργίας<sup>19</sup>

Ένας ορισμός που μπορεί να περιγράψει την ανεργία είναι ο αριθμός των ατόμων που υποβάλλουν αίτηση για επίδομα ανεργίας ή για εθνικά ασφαλιστικά δάνεια την ημέρα της μηνιαίας καταμέτρησης οι οποίοι εκείνη την ημέρα είναι άνεργοι, διατεθειμένοι να ασχοληθούν σε κάθε κατάλληλη θέση και αναζητούν ενεργά εργασία. Ένας ακόμη ορισμός που μπορεί να χρησιμοποιηθεί είναι πως η ανεργία μπορεί να υφίστανται όταν υπάρχει υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας, όταν δηλαδή η προσφορά εργασίας είναι μεγαλύτερη από την ζήτηση της.

Όπως προείπαμε οι τρόποι που κάποιο άτομο μπορεί να μετατραπεί σε άνεργο ποικίλουν. Κάποιοι απολύονται διότι θεωρούνται περιττοί ενώ κάποιοι άλλοι εγκαταλείπουν την θέση τους με δική τους πρωτοβουλία.

Τα άτομα τα οποία δεν εργάζονται διότι θεωρούν πως θα πρέπει να εργαστούν πάνω στο αντικείμενο στο οποίο έχουν σπουδάσει και όχι σε κάποιον άλλον τομέα δεν θεωρούνται άνεργοι.

Ο υπολογισμός του ποσοστού της ανεργίας σε μια οικονομία είναι πολύ δύσκολη διαδικασία και αυτό συμβαίνει διότι αντιμετωπίζονται μεγάλα προβλήματα στον διαχωρισμό των ατόμων που είναι άνεργα και στον αριθμό των ατόμων που δεν ανήκουν στο εργατικό δυναμικό. Οι μέθοδοι με τους οποίους μπορεί να υπολογισθεί η ανεργία ποικίλουν :

1. Η παραδοσιακή μέθοδος στην οποία γίνεται καταμέτρηση του πραγματικού αριθμού των ατόμων που θεωρούνται και επίσημα άνεργοι
2. Μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας όπου και γίνεται καταμέτρηση των ατόμων που εισπράττουν επίδομα ανεργίας καθώς και όσους αναζητούν απασχόληση

---

<sup>19</sup>[http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1082/log\\_20100460.pdf?sequence=1](http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1082/log_20100460.pdf?sequence=1)

### 3.2 **Ιστορική Αναδρομή της Ανεργίας**<sup>20</sup>

Σε όλα τα κοινωνικά συστήματα που έχουν υπάρξει ιστορικά έχει παρατηρηθεί υποαξιοποίηση των εργασιακών δυνατοτήτων των μελών της κοινωνίας, το φαινόμενο της ανεργίας είναι ιστορικά πρόσφατο. Χρονολογείται από τα τέλη του 19ου αιώνα και σχετίζεται με την επέκταση της μισθωτής εργασίας ως απόρροια της εκβιομηχάνισης, της καταστροφής των προκαπιταλιστικών μορφών παραγωγής (οικογενειακή γεωργία, βιοτεχνία) και της αστικοποίησης.

Από το 1963 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '70 τα ποσοστά της ανεργίας στην Ελλάδα ανέρχονταν κάτω από 5%. Το 1963 το ποσοστό υπολογιζόταν στο 4,4% ενώ την πενταετία 1975-1979 το ποσοστό ήταν 1,9%. Από τα τέλη της δεκαετίας του '70 και για τα επόμενα 25 χρόνια δημιουργήθηκε τάση για μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα παρά την ανοδική πορεία που ακολούθησε το αγροτικό προϊόν. Το 1990 άρχισε να παρουσιάζεται μείωση στις θέσεις εργασίας του δευτερογενή τομέα καθώς πολλές επιχειρήσεις αντιμετώπιζαν προβλήματα και αναγκάστηκαν να κλείσουν. Ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν ιδιαίτερα χαμηλός και ο πληθωρισμός κυμαινόταν σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Την δεκαετία 1995 – 2005 το ποσοστό της ανεργίας στην Ελλάδα ήταν πάνω από 9% ενώ το 1999 παρουσίασε ρεκόρ διότι έφτασε το 12% σημειώνοντας το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας στην προαναφερόμενη δεκαετία.

Την χρονική περίοδο 2000-2008 η ανεργία στην χώρα μας δεν είναι σταθερή αλλά παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις, μετά το 2004 παρουσιάζει μάλιστα συνεχή μείωση. Το 2008 το ποσοστό της κυμαίνεται περίπου στο 7,3% ενώ από την χρονική αυτή περίοδο και έπειτα η πορεία της αρχίζει να γίνεται ανοδική καθώς το 2009 το ποσοστό της προσέγγισε το 9,3%.

Η οικονομική κρίση έπαιξε σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της ανεργίας τα τελευταία έτη καθώς παρατηρήθηκε αύξηση των ποσοστών της. Το 2010 οι άνεργοι ανέρχονταν σε 628.000 άτομα και το 2011 ο αριθμός αυξήθηκε σε 877.000 χιλιάδες.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία σχετική σταθερότητα στα ποσοστά της ανεργίας βέβαια το ποσοστό ανέρχεται στο 23,5% το οποίο είναι αρκετά μεγάλο.

---

<sup>20</sup>[http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1543/log\\_00148.pdf?sequence=1](http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1543/log_00148.pdf?sequence=1)

### 3.3 Μορφές Ανεργίας<sup>21</sup>

Η ανεργία διαχωρίζεται σε κατηγορίες, ανάλογα με το αίτιο που την προκαλεί. Τα αίτια τα οποία δημιουργούν την ανεργία καθορίζουν τον βαθμό της σοβαρότητας της και τον τρόπο αντιμετώπισης της. Παρακάτω θα καταγραφούν τα είδη της ανεργίας αναλυτικά :

- **Κυκλική ανεργία ή ανεργία ανεπαρκούς ζήτησης**

Το είδος της κυκλικής ανεργίας εμφανίζεται λόγω μειωμένων εισοδημάτων. Τα μειωμένα εισοδήματα οδηγούν στην μείωση της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών. Οι παραγωγικές μονάδες μειώνουν με την σειρά τους την παραγωγή και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην γίνονται νέες προσλήψεις αλλά και να προχωρούν σε απολύσεις των ήδη εργαζομένων.

Η κυκλική ανεργία είναι μία σοβαρή μορφή ανεργίας διότι οι πιθανότητες να βρουν εργασία οι απολυμένοι είναι μικρές διότι η οικονομία είναι σε άσχημο σημείο. Επιπλέον η ανεργία θα μειώσει ακόμη περισσότερο το εισόδημα με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη μείωση της ζήτησης.

- **Διαρθρωτική Ανεργία**

Διαρθρωτική ανεργία υφίστανται όταν οι επιχειρήσεις επιθυμούν να προσλάβουν εργαζόμενους με διαφορετικά εργασιακά προσόντα από εκείνα που διαθέτουν οι άνεργοι της περιοχής. Στο είδος αυτό της ανεργίας υπάρχουν άνεργοι που ψάχνουν για εργασία και επιχειρήσεις που διαθέτουν κενές θέσεις όμως τα προσόντα των ανέργων δεν αντιστοιχούν στις απαιτήσεις της επιχείρησης.

Η διαρθρωτική ανεργία είναι συνυφασμένη με την έννοια της δυναμικής οικονομίας η οποία είναι προσαρμοσμένη σε νέες καταστάσεις που δημιουργούνται από την διαθεσιμότητα παραγωγικών συντελεστών και από την τεχνολογική πρόοδο.

- **Εποχιακή ανεργία**

Η εποχιακή εργασία αναφέρεται σε εργασίες που αφορούν ορισμένες εποχές του έτους. Την συναντάμε σε κλάδους όπως η γεωργία, οι κατασκευές και στον τουρισμό. Τα άτομα τα οποία ασχολούνται με τέτοιου είδους εργασίες αλλάζουν εργασία ανάλογα με την εποχή ή παραμένουν άνεργα περιμένοντας την κατάλληλη εποχή.

---

<sup>21</sup><http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A114/547/3593,15323/>

- **Ανεργία Τριβής**

Η ανεργία τριβής είναι ένα είδος ανεργίας το οποίο είναι μικρής έντασης και έκτασης, διαρκεί για μικρό χρονικό διάστημα και αναπτύσσεται σε εποχές κατά τις οποίες η ζήτηση της εργασίας είναι αρκετά μεγάλη. Ο λόγος εμφάνισης της είναι η έλλειψη ενημέρωσης από τους ανέργους για την ύπαρξη ευκαιριών απασχόλησης. Τα άτομα που ανήκουν στην ανεργία τριβής παρουσιάζουν έλλειψη σταθερότητας στη συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό μιας οικονομίας διότι η απασχόληση τους περιορίζεται σε χρονικά διαστήματα.

- **Λανθάνουσα Ανεργία**

Η λανθάνουσα εργασία αφορά το εργατικό δυναμικό το οποίο αρνείται να εργασθεί διότι επιθυμεί ευνοϊκότερες συνθήκες από τις προσφερόμενες.

- **Υπολειμματική Ανεργία**

Το είδος αυτό της ανεργίας αφορά άτομα με σωματική ή διανοητική καθυστέρηση και έχει σαν αποτέλεσμα μεγάλο κοινωνικό και οικονομικό κόστος για τις εκάστοτε οικονομίες.

- **Κλασική Ανεργία**

Η δημιουργία της οφείλεται στην διατήρηση του μισθού σε υψηλότερα επίπεδα από αυτά που θα έπρεπε να βρίσκεται σύμφωνα με την καμπύλη προσφοράς εργασίας. Τα υψηλά αυτά επίπεδα μπορεί να υφίστανται εξαιτίας των συνδικάτων τα οποία ασκούν πίεση στις εκάστοτε κυβερνήσεις.

- **Εκούσια και Ακούσια Ανεργία**

Εκούσια ανεργία είναι η ανεργία στην οποία ανήκουν τα άτομα τα οποία είτε εργάζονται περιστασιακά λόγω κάποιων άλλων αντικειμένων απασχόλησης όπως η μετακίνηση από την επαρχία προς τα μεγάλα αστικά κέντρα για εύρεση εργασίας ή η μητρότητα.

Η ακούσια ανεργία αποτελείται από ανέργους οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να εργαστούν αλλά η εύρεση εργασίας είναι αδύνατη.



### 3.4 Αίτια της Ανεργίας<sup>22</sup>

Η ανεργία δεν είναι ένα φαινόμενο το οποίο προκύπτει από μόνο του υπάρχουν αίτιες που προκαλούν την δημιουργία της και θα αναλυθούν παρακάτω:

- **Οικονομική Κρίση**

Βασική αιτία για την δημιουργία της ανεργίας διότι η οικονομική κρίση σε μία χώρα πλήττει άμεσα τον εργασιακό τομέα και το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι η αύξηση της ανεργίας. Εάν η κρίση εξελιχθεί σε ύφεση τότε η ανεργία μπορεί να αγγίξει πολύ υψηλά επίπεδα.

- **Μείωση του ανταγωνισμού**

Η μείωση του ανταγωνισμού συμβάλει στην εμφάνιση της ανεργίας. Τόσο σε εγχώριο όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο είναι μία αιτία που οδηγεί τους εργαζόμενους σε απώλεια της εργασίας τους. Όταν μία επιχείρηση αδυνατεί να ανταγωνιστεί τις αντίπαλες επιχειρήσεις ή όταν οι εξαγωγές μίας χώρας δεν είναι δυνατόν να συναγωνιστούν τις υπόλοιπες καθώς και να ξεπερνάνε τις αντίστοιχες εισαγωγές τότε πολλοί εργαζόμενοι οδηγούνται σε ανεργία.

- **Μετανάστευση**

Οι φθηνές ανταμοιβές που βρίσκουν στο πρόσωπο των οικονομικών μεταναστών οι εργοδότες, είναι μία αιτία για την απώλεια ή την δυσκολία εύρεσης εργασίας.

- **Τεχνολογική Ανάπτυξη**

Η τεχνολογία όλο και εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου έτσι μέσα στα επόμενα χρόνια μπορεί να ωθήσει πολλούς εργαζόμενους στην ανεργία διότι πολλές εργασίες θα μπορούν να υλοποιούνται μηχανικά.

- **Μείωση Επενδύσεων**

Η έλλειψη εμπιστοσύνης από τα ξένα κράτη προς την ικανότητα και την σιγουριά για την οικονομική ανάπτυξη μίας χώρας, έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των επενδύσεων κάτι το οποίο φέρει την απώλεια εργασίας πολλών υπαλλήλων.

---

<sup>22</sup>[http://nestor.teipei.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/16540/SDO\\_XRHMEL\\_00503\\_Medium.pdf?sequence=1](http://nestor.teipei.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/16540/SDO_XRHMEL_00503_Medium.pdf?sequence=1)

- **Κατάργηση παραδοσιακών επαγγελμάτων**

Με την πάροδο του χρόνου και με την εξέλιξη της τεχνολογίας παρατηρείται ότι πολλά από τα παραδοσιακά επαγγέλματα μίας χώρας, τείνουν ή έχουν ήδη εξαλειφθεί. Αποτέλεσμα όλου αυτού του γεγονότος είναι πως οι γνώστες μίας παραδοσιακής εργασίας ή τέχνης να βρίσκονται αντιμέτωποι με την ανεργία.

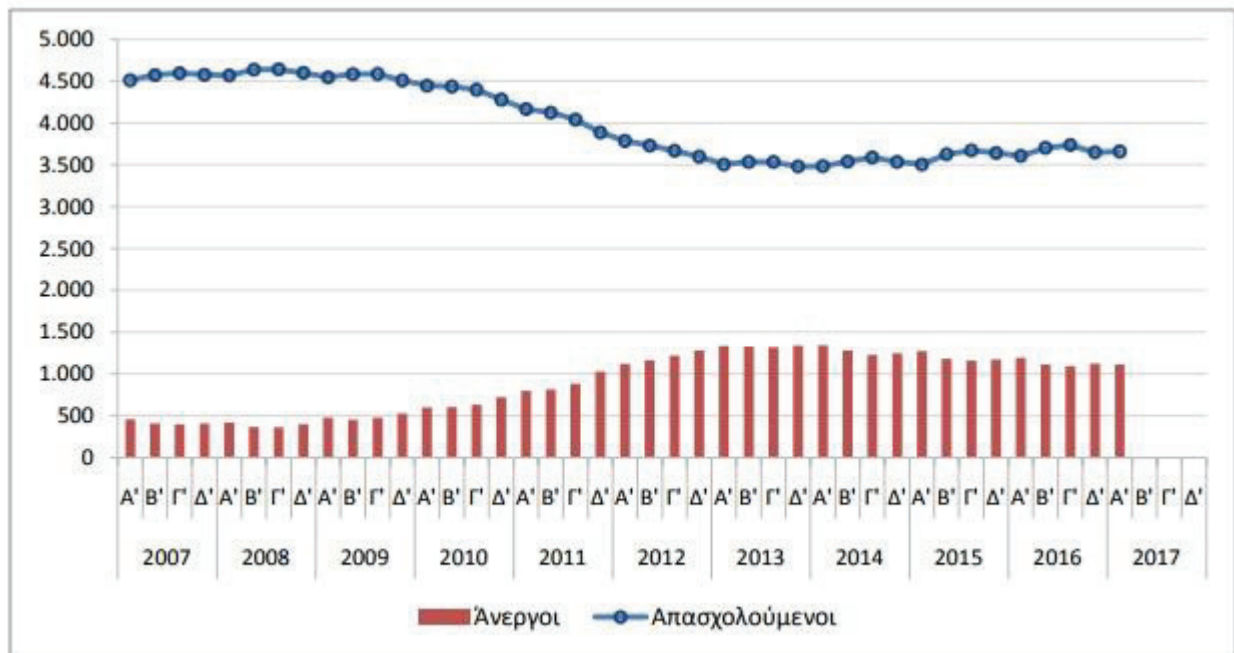
- **Επιχειρηματικές δραστηριότητες στο εξωτερικό**

Ένας ακόμη λόγος ο οποίος δημιουργεί και εντείνει το φαινόμενο της ανεργίας σε μια χώρα είναι οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό. Οι εξαθλιωμένοι μισθοί ωθούν του επιχειρηματίες να παράγουν με χαμηλό κόστος εργασίας σε μία ξένη χώρα και όχι στην πατρίδα τους.

- **Έλλειψη εξειδίκευσης**

Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και την καινοτομία στις μεθόδους εργασίας τυγχάνουν πολλοί εργαζόμενοι με αδυναμία και έλλειψη γνώσης των εξειδικευμένων νέων μεθόδων, αιτία που μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια εργασίας.

### 3.5 Η Ανεργία στην Ελλάδα<sup>23</sup>



Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

Το ποσοστό της ανεργίας το πρώτο τρίμηνο του 2017 ανέρχεται στο 23,3%, έναντι 23,6% του προηγούμενου τριμήνου και 24,9% ήταν το Α τρίμηνο του 2016 οπότε χρονικά παρατηρείται μία μείωση. Ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 0,8 σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2016 και σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο κατά 6,7%.

Παρακάτω θα δούμε την ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα, φύλο καθώς και σε επίπεδο εκπαίδευσης για το έτος 2016 ώστε να έχουμε μία ολοκληρωμένη εικόνα της ανεργίας στην Ελλάδα.

<sup>23</sup><http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SJO01/->

## Ανεργία κατά ηλικιακή ομάδα και φύλο για το έτος 2016

Ηλικιακή Ομάδα/φύλο	Α' Τρίμηνο	Β' Τρίμηνο	Γ' Τρίμηνο	Δ' Τρίμηνο
<b>Αρρένες</b>	21,2	19,4	18,9	19,9
15 – 24	47,4	46,1	41,7	42,2
25 – 29	31,6	27,8	27,6	28
30 – 44	18,4	16,6	16,1	17,7
45 – 65	18,2	17	16,8	17,4
65 και άνω	14,8	13,3	14,4	14,8
<b>Θηλείς</b>	29,5	27,6	27,2	28,1
15 - 24	55,1	52,5	46,9	48,6
25 – 29	41,2	38,7	40,3	40,6
30 - 44	29,3	27,2	27,8	28,4
45 - 65	23,3	21,8	20,7	22
65 και άνω	8,5	9,7	11,1	12,4

Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

Όπως παρατηρούμε τον πίνακα βλέπουμε πως τα ποσοστά ανεργίας στις γυναίκες είναι υψηλότερα από ότι είναι στους άντρες καθ'όλη την διάρκεια του έτους. Ιδιαίτερα αυξημένα ποσοστά παρατηρούνται στις ηλικίες 15-29 και στα δύο φύλα.

**Ανεργία κατά επίπεδο εκπαίδευσης για το έτος 2016**

<b>Επίπεδο Εκπαίδευσης</b>	<b>Α' Τρίμηνο</b>	<b>Β' Τρίμηνο</b>	<b>Γ' Τρίμηνο</b>	<b>Δ' Τρίμηνο</b>
<b>Και τα 2 φύλα</b>	<b>24,9</b>	<b>23,1</b>	<b>22,6</b>	<b>23,6</b>
Διδακτ / Μεταπτ	11,3	11,8	11,5	12,2
Πτυχίο ανώτατης σχολής	18,4	17,3	18,1	17,6
Πτυχίο ανώτατης τεχνολ. επαγγελματικής εκπαίδευσης	25,6	23,9	23,4	24,6
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	27,1	25,4	24,7	25,6
Έχουν τελειώσει τη γ τάξη της μέσης εκπαίδευσης	30,8	27,4	24,9	27,8
Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	25,6	23,7	24	25,5
Δεν τελείωσαν στοιχειώδη εκπαίδευση	46,2	25,1	24,7	28,4
Δεν πήγαν καθόλου σχολείο	43,9	31,6	23,7	26,4

Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

### **3.6 Τρόποι Αντιμετώπισης της Ανεργίας**

Η ανεργία ένα σοβαρό και σημαντικό αρνητικό φαινόμενο για τις κοινωνίες και τις οικονομίες των κρατών με τρομακτικές επιπτώσεις τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, η δραστηριοποίηση των χωρών και των κυβερνήσεων στην αντιμετώπιση αυτού γίνεται αναγκαία και επιτακτική.

Ενδεικτικά θα συνοψίσουμε παρακάτω κάποιους τρόπους αντιμετώπισης ώστε να μπορέσει να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της ανεργίας.

- **Μέτρα για την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας**

Στόχος η μείωση της ανεργίας μέσω της παροχής κινήτρων στους ανέργους για να αναπτύξουν δικές τους επιχειρηματικές δραστηριότητες και πρωτοβουλίες. Έτσι, όχι μόνο παύουν οι ίδιοι να είναι άνεργοι, αλλά δίνουν την δυνατότητα και στους υπόλοιπους ανέργους να βρουν εργασία στις επιχειρήσεις που δημιουργούν.

- **Σχεδιασμός και υλοποίηση επιδοτούμενων προγραμμάτων απασχόλησης από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)**

Στόχος των επιδοτούμενων προγραμμάτων απασχόλησης του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού είναι η απορρόφηση των ανέργων από τις επιχειρήσεις μέσω της παροχής σε αυτές κινήτρων και ενισχύσεων.

- **Επανεκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση ανέργων**

Μια από τις προαναφερόμενες μορφές ανεργίας είναι η Διαρθρωτική Ανεργία η οποία οφείλεται στην αδυναμία των εργαζομένων να ακολουθήσουν τις νέες πρακτικές και τεχνολογίες. Στόχος αντιμετώπισης της ανεργίας αποτελεί και η ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων καταπολέμησης αυτού του τύπου της ανεργίας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ανάπτυξης προγραμμάτων επανεκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των ανέργων με στόχο την απόκτηση νέων επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την εργασία τους στις σύγχρονες μεθόδους και τεχνι

- **Κίνητρα εγκατάστασης επιχειρήσεων στην περιφέρεια**

Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, συνήθως, συναντώνται σε δυσπρόσιτες περιοχές και, γενικότερα, στην επαρχία. Έτσι, ένας τρόπος αντιμετώπισης αυτού του είδους της τοπικής ανεργίας είναι μέσω της παροχής κινήτρων (ασφαλιστικών και φορολογικών) ή επιδοτήσεων στις επιχειρήσεις οι οποίες ιδρύουν ή μεταφέρουν την παραγωγική τους δραστηριότητα από το κέντρο στην περιφέρεια και, ειδικότερα, σε έντονα προβληματικές περιοχές.

- **Ενίσχυση της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού**

Η παροχή και ενίσχυση σοβαρού και στοχευόμενου σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού και της συμβουλευτικής στους μαθητές έχει ως αποτέλεσμα να στρέφονται προς μη κορεσμένες και πολλαπλά υποσχόμενες οικονομικές δραστηριότητες στις οποίες τόσο η απορροφητικότητα όσο και η κοινωνική και οικονομική ανάγκη και ωφέλεια να είναι υψηλές.

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4<sup>ο</sup>



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4<sup>ο</sup>

### Δομή Απασχόλησης στην Περιφέρεια της Κρήτης

Η Κρήτη<sup>24</sup> είναι το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το πέμπτο μεγαλύτερο της ανατολικής Μεσογείου. Βρίσκεται νότια της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας, νότια του Αιγαίου πέλαγους και βόρεια του Λιβυκού.

Αποτελεί τμήμα της περιφερειακής διοίκησης της Ελλάδας και χωρίζεται σε τέσσερις περιφερειακές ενότητες: Ηράκλειο, Χανιά, Λασιθί και Ρέθυμνο, με έδρα το Ηράκλειο.

Τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας περιλαμβάνουν ορεινές, ημιορεινές και πεδινές εκτάσεις, αν και το μεγαλύτερο μέρος κατέχουν οι ορεινές με ποσοστό 49%. Τα χαρακτηριστικά αυτά κατέχουν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση του οδικού δικτύου και δημιουργούν περιορισμούς αλλά και πλεονεκτήματα στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιφέρειας.

Σημαντικό γεγονός αποτελεί η ύπαρξη του μεσογειακού κλίματος που προσδίδει τον κύριο κλιματικό χαρακτήρα της ο οποίος χαρακτηρίζεται ως εύκρατος και δίνει στην περιφέρεια σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλες περιοχές. Πρώτα απ' όλα ευνοεί τον τουρισμό και έτσι η Κρήτη κατατάσσεται ως ο δεύτερος πιο δημοφιλής προορισμός στην Ελλάδα και αποτελεί την «κινητήρια δύναμη» του νησιού. Κατά δεύτερον ευνοεί τον αγροτικό τομέα αφού έχει το προβάδισμα στην παραγωγή πολλών αγροτικών προϊόντων.

---

<sup>24</sup><https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7>

#### 4.1 **.1 Περιφερειακή Ενότητα Χανίων**<sup>25</sup>

Τα Χανιά είναι η δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Κρήτης με πληθυσμό 156.585 άτομα. Ο νέος Δήμος Χανίων μετά την εφαρμογή του προγράμματος "Καλλικράτης" περιλαμβάνει τους πρώην Δήμους Ακρωτηρίου, Ελ. Βενιζέλου, Κεραμιών, Νέας Κυδωνιάς, Θερίσου, Σούδας και Χανίων οι οποίοι αποτελούν τις Δημοτικές Ενότητες του νέου Δήμου.

Η ανεργία στα Χανιά υπέστη σημαντική αρνητική μεταβολή τα τελευταία χρόνια επηρεάζοντας τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ιδιαίτερα αυτές του τουριστικού τομέα. Τα Χανιά είναι μία γνωστή τουριστική περιοχή όπου συγκεντρώνει πολλούς επισκέπτες σε τουριστικές περιόδους, τα τελευταία χρόνια όμως λόγω της κρίσης που επικρατεί στην χώρα υπήρχαν πάρα πολλές ακυρώσεις στα ταξιδιωτικά γραφεία και αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τα ξενοδοχεία να μην ανοίγουν καινούργιες θέσεις εργασίας και να μην αυξάνεται η απασχόληση στην περιοχή καθώς οι υπάρχοντες εργαζόμενοι φυσικά μπορεί να παραμένουν στην θέση τους και να μην διώχνονται υφίστανται όμως μείωση μισθού.

Βέβαια από το 2016 μέχρι και τώρα παρατηρείται μία μείωση της ανεργίας γενικά στο νομό της Κρήτης και ειδικότερα στο νομό Χανίων υπάρχουν αρκετές προκηρύξεις θέσεων για διάφορα προγράμματα του δήμου και αυτό μας κάνει να αντιληφθούμε πως γίνεται προσπάθεια μείωσης της ανεργίας και αύξηση της απασχόλησης.

---

<sup>25</sup><https://www.chania.gr/>

#### 4.1.2 Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνου<sup>26</sup>

Η Περιφερειακή ενότητα Ρεθύμνου συνορεύει από τα ανατολικά με το Ηράκλειο και δυτικά. Από τα Χανιά απέχοντας αντίστοιχα από τις πρωτεύουσες 78 χ.λ.μ και 58 χ.λ.μ. Ο Δήμος Ρεθύμνης βρίσκεται στη βόρεια ακτή της Κρήτης, στην ανατολική πλευρά του Κόλπου του Αλμυρού. Έδρα του Δήμου είναι το Ρέθυμνο, το οποίο είναι το σημαντικότερο αστικό κέντρο που αποτελεί και την πρωτεύουσα πόλη του ομώνυμου νομού. Πρόκειται για το τρίτο σε πληθυσμό αστικό κέντρο της Κρήτης μετά το Ηράκλειο και τα Χανιά. Είναι το διοικητικό εμπορικό και συγκοινωνιακό κέντρο του νομού Ρεθύμνης. Ο Δήμος Ρεθύμνης ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνης στην Περιφέρεια Κρήτης. Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 55.525 κατοίκους.

Ο τουρισμός κατέχει πολύ σημαντική θέση στην οικονομία του Δήμου Ρεθύμνης καθώς το 19% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του απασχολείται σε δραστηριότητες που σχετίζονται άμεσα με αυτόν. Το ξενοδοχειακό δυναμικό του Δήμου είναι ιδιαίτερα σημαντικό και εντοπίζεται κυρίως στο βόρειο, παραλιακό του τμήμα. Περιλαμβάνει, συνολικά, 138 ξενοδοχειακές μονάδες.

Η δυναμική του Δήμου, όσον αφορά στα τουριστικά καταλύματα, συμπληρώνεται από ενοικιαζόμενα δωμάτια - διαμερίσματα - ξενώνες, που περιλαμβάνει 143 μονάδες συνολικής χωρητικότητας 2.812 κλινών. Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, λαμβάνοντας υπόψη τις κατηγορίες των τουριστικών καταλυμάτων, είναι υψηλή. Η τουριστική κίνηση του Δήμου, παραμένει θετική, παρά τις σημαντικές αυξομειώσεις των τελευταίων ετών.

Στη συνολική τουριστική κίνηση του Δήμου τη μεγαλύτερη ποσοστιαία συμμετοχή, διαχρονικά, κατέχει ο ξένος τουρισμός, με ποσοστό που ξεπερνά το 80%. Παρόλα αυτά, η εξέλιξη των τελευταίων ετών, όσον αφορά στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών και των Ελλήνων τουριστών, δείχνει σαφή τάση ανόδου του εγχώριου τουρισμού και μείωσης του ξένου. Παράλληλα ο Δήμος Ρεθύμνης είναι ιδανικός προορισμός και παρουσιάζει δυναμική και για άλλες μορφές τουρισμού όπως πολιτιστικός, αθλητικός, αγροτουρισμός, συνεδριακός και μαθητικός.

---

<sup>26</sup><http://www.rethymno.gr/>

### **4.1.3 Η Περιφερειακή Ενότητα του Ηρακλείου**

Το Ηράκλειο είναι η μεγαλύτερη πόλη της Κρήτης και έδρα του Δήμου Ηρακλείου καθώς και ο μεγαλύτερος λιμένας του νησιού και το τέταρτο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας. Ο δήμος Ηρακλείου, όπως προέκυψε από το πρόγραμμα Καλλικράτης, είναι ο τέταρτος πολυπληθέστερος της χώρας, με 173.993 κατοίκους. Επίσης, περιλαμβάνει τον Δήμο Αρχανών-Αστερουσίων, Βιάννου, Γόρτυνας , Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Μίνωα Πεδιάδας, Φαιστού και τον Δήμο Χερσονήσου.

Η οικονομική ανάπτυξη στο Ηράκλειο στηρίζεται κυρίως στον τουριστικό, στον γεωργικό τομέα και στον τομέα του εμπορίου. Αξίζει να αναφερθεί πως το Ηράκλειο διατηρεί σημαντική θέση και στον τομέα της βιομηχανίας, αν και μετά το 2011 αυξήθηκαν κατά πολύ οι απολύσεις και μειώθηκαν οι θέσεις εργασίας.

Σημαντικό γεγονός, αποτελεί η συγκρότηση συλλόγου στο Ηράκλειο για την καταπολέμηση της ανεργίας ο οποίος διεκδικεί διάφορες απαλλαγές και ελαφρύνσεις ώστε να μπορούν να έχουν πρόσβαση οι άνεργοι πολίτες σε όλες τις υπηρεσίες.

#### 4.1.4 Η Περιφερειακή Ενότητα του Λασιθίου

Η Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου έχει πληθυσμό 75.381 κατοίκους. Έδρα της είναι ο Άγιος Νικόλαος. Ο Νομός Λασιθίου ή Λασηθίου είναι ο ανατολικότερος και ο λιγότερο κατοικημένος νομός της Κρήτης.

Βρεχόμενος από θάλασσα στις τρεις πλευρές του, με το Κρητικό πέλαγος βόρεια, το Καρπάθιο ανατολικά και το Λιβυκό νότια, συνορεύει δυτικά με τον νομό Ηρακλείου έχοντας ως φυσικό σύνορο την οροσειρά Δίκτη.

Στο νομό συγκεντρώνεται περίπου το 0,7% του πληθυσμού της Ελλάδος. Μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 ο πληθυσμός του νομού αυξήθηκε κατά 7,1%. Έχει τον μικρότερο πληθυσμό και ταυτόχρονα το μεγαλύτερο ΑΕΠ από τους άλλους νομούς της Κρήτης και αυτό τον κατατάσσει 8ο στην Ελλάδα, ως προς το κριτήριο αυτό. Στο νομό Λασιθίου παράγεται το 0,8% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Ελλάδος. Το 75% του προϊόντος του προέρχονται από τις υπηρεσίες, με σημαντική τη συμβολή του τουρισμού (16% από υπηρεσίες ξενοδοχείων και εστιατορίων).

Στο Λασίθι παράγεται το 1,5% του συνολικού γεωργικού προϊόντος της χώρας. Είναι η 6η παραγωγός περιοχή ελαιολάδου στη χώρα με 4,8% το 2004, η 6η στην παραγωγή πατάτας με 5% το 2004 και 7η στην παραγωγή ντομάτας.

## 4.2 Δημογραφικά Στοιχεία της Κρήτης<sup>27</sup>

Ο πληθυσμός της Κρήτης είχε ανοδική πορεία κατά την περίοδο 1991-2001 και υπέστη μια μεταβολή της τάξεως του 11,31%, ποσοστό που ξεπερνούσε το σύνολο της Ελλάδας (6,86%).

Την περίοδο 2001-2011 ο πληθυσμός μεταβλήθηκε ανοδικά κατά 3,36% σύμφωνα με την απογραφή του 2011.

Η Περιφέρεια Κρήτης κατατάσσεται πέμπτη μεταξύ των Ελληνικών περιφερειών και αντιπροσωπεύει το 5,48% του πληθυσμού της Ελλάδας.



Πηγή : in2greece

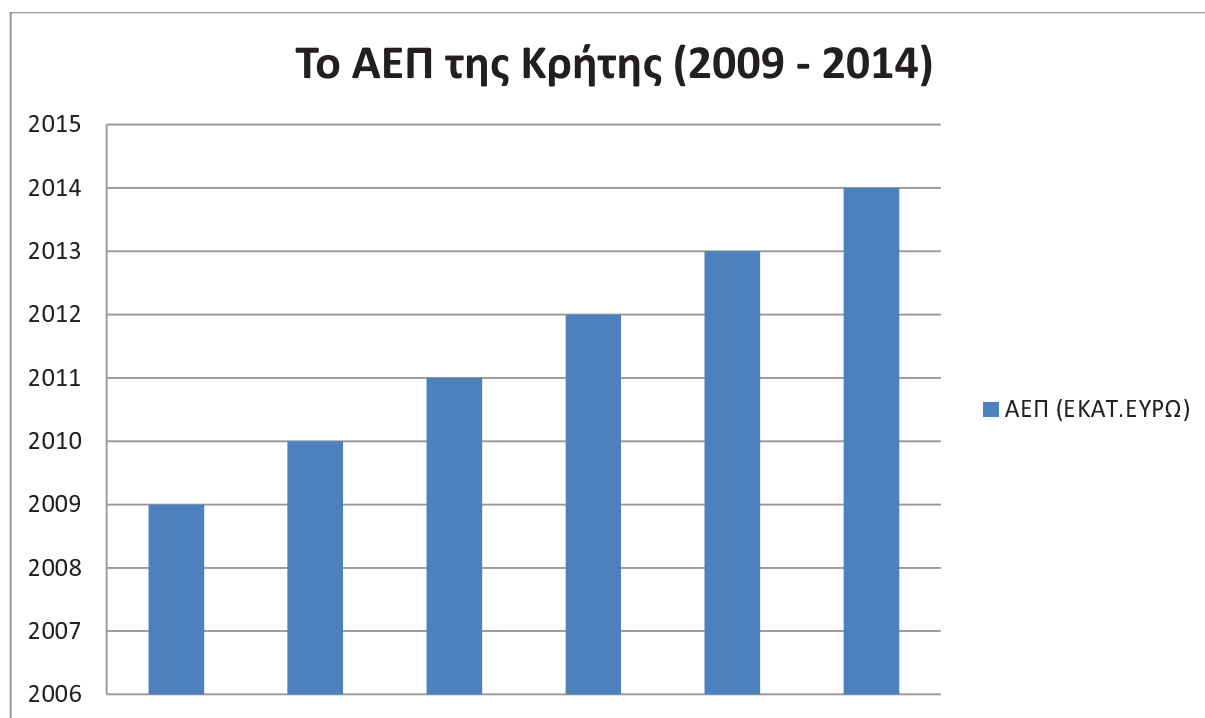
<sup>27</sup>[http://www.crete.gov.gr/?option=com\\_content&view=article&id=1705&Itemid=190&lang=el#.Wb\\_LErJJaM8](http://www.crete.gov.gr/?option=com_content&view=article&id=1705&Itemid=190&lang=el#.Wb_LErJJaM8)

### 4.3 Οικονομικά Στοιχεία της Κρήτης

Για την παραγωγή του προϊόντος μιας ορισμένης χρονικής περιόδου αναλώνεται μέρος του κεφαλαίου που υπάρχει στην οικονομία. Αυτό ονομάζεται απόσβεση. Το προϊόν που περιλαμβάνει την αξία της απόσβεσης ονομάζεται Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν(ΑΕΠ)<sup>28</sup>.

Καθώς το Α.Ε.Π.(Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν) αντικατοπτρίζει τις αυξομειώσεις της παραγωγικότητας μιας περιοχής φαίνεται πως η περιφέρεια Κρήτης κυμαίνεται σε ικανοποιητικά ποσοστά μέχρι το 2014 σύμφωνα με στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ<sup>29</sup>. Συγκεκριμένα, το ΑΕΠ της Κρήτης το 2014 (πιο πρόσφατο) ανήλθε στα 8.693 εκατ. Ευρώ. Την μεγαλύτερη συμμετοχή την είχε η Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου με 4.204 εκατ. Ευρώ. Έπειτα η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων με 2.236 εκατ. ευρώ, ακολούθως η Περιφερειακή Ενότητα Ρεθύμνης με 1.164 εκατ. ευρώ και τέλος η Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου με 1.089 εκατ. Ευρώ.

Να σημειωθεί πως το ΑΕΠ της Κρήτης από το 2009 έως και το 2014 σημείωσε καθοδική τάση διότι το 2009 ανερχόταν στα 11.509 εκατ. Ευρώ και το 2014 έφθασε στα 8.693 εκατ. Ευρώ.



Πηγή δεδομένων: ΕΛΣΤΑΤ

<sup>28</sup>ΑΕΠ :

[https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%AC%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF\\_%CE%95%CE%B3%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BF\\_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%8C%CE%BD](https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%AC%CF%81%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF_%CE%95%CE%B3%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B9%CE%BF_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%8A%CF%8C%CE%BD)

<sup>29</sup>Www.statistics.gr

Στο παραπάνω γράφημα αποτυπώνονται οι τιμές του ΑΕΠ στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά της περιόδους 2009 έως 2014 και αυτό που παρατηρείται είναι μία σταθερή πτώση πλύν του έτους 2014 όπου υπήρξε μία πάρα πολύ μικρή αύξηση.

Με βάση τα στοιχεία που έχουν μελετηθεί διαπιστώνεται πως ο τριτογενής τομέας καταλαμβάνει την καλύτερη θέση στην Κρήτη, ακολουθεί ο πρωτογενής και έπειτα ο δευτερογενής. Αθροιστικά για τους τρεις κύριους τομείς της οικονομίας της Κρήτης διαπιστώνεται ότι κατά το έτος 2014 ο Πρωτογενής τομέας είχε συμμετοχή με 5,51%, ο Δευτερογενής (Βιομηχανία και Κατασκευές) συμμετείχε με 13,84%, ενώ ο Τριτογενής τομέας κατείχε το υψηλότερο μερίδιο συμμετοχής με 80,65%.

Ο πρωτογενής τομέας διατηρείται σε ικανοποιητικά επίπεδα τα τελευταία χρόνια, ωστόσο παραμένει σε χαμηλότερα ποσοστά από το 2008 και έπειτα.

Αυτό οφείλεται κυρίως στον μαζικό τουρισμό, ο οποίος ενώ διασφαλίζει πολλές θέσεις εργασίας και αυξάνει τα έσοδα, δημιουργεί ανισοροπίες.

Η μείωση της αγροτικής οικονομίας δημιουργεί μεταβολές στην απασχόληση και συμβάλλει στην αύξηση της ανεργίας στην περιφέρεια της Κρήτης. Παρ'όλα αυτά υπάρχει μία αύξηση στην απασχόληση της γεωργίας από το 2008 και έπειτα στο νησί που έχει δημιουργήσει αρκετές νέες θέσεις εργασίας.

Η κτηνοτροφία δεν κατέχει ουσιαστική θέση στην οικονομική ανάπτυξη της Κρήτης διότι έχει ελάχιστες οργανωμένες κτηνοτροφικές μονάδες. Παρά το νησιωτικό χαρακτήρα του νησιού, η αλιεία δεν έχει αναπτυχθεί κυρίως λόγω ανεπαρκών υποδομών. Έτσι λοιπόν, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας του νησιού μειώνεται σημαντικά, την ίδια στιγμή όμως εξακολουθεί να παραμένει ένας σημαντικός παράγοντας για την Κρητική αλλά και την εθνική οικονομία.

Ο δευτερογενής τομέας αποτελείται από την μεταποίηση, την ενέργεια και τις κατασκευές και παρουσιάζει τα σημαντικότερα διαρθρωτικά προβλήματα στην περιφέρεια Κρήτης. Η ύπαρξη μικρομεσαίων και οικογενειακού τύπου επιχειρήσεων είναι ανασταλτικός παράγοντας της ανάπτυξης της βιομηχανίας και της αύξησης της καινοτομίας.

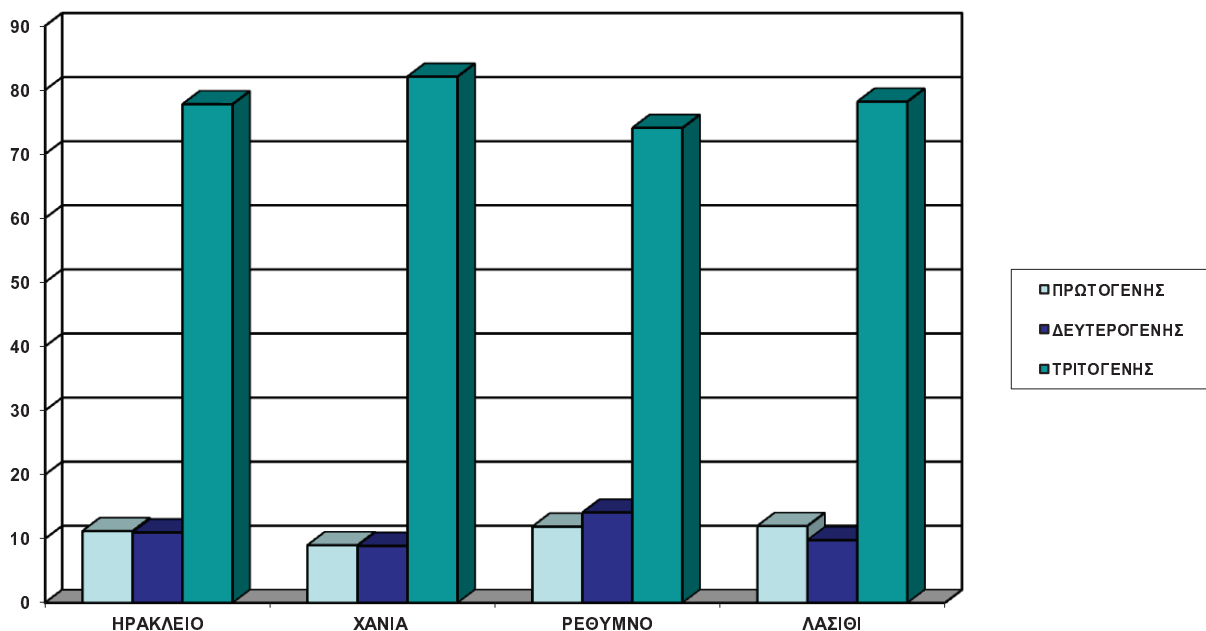
Η μεταποίηση των προϊόντων, η οποία περιλαμβάνει την επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα υστερεί σε υποδομές και παρουσιάζει προβλήματα ποιότητας και σχεδιασμού, ενώ ταυτόχρονα περιβάλλεται από μικρές επιχειρήσεις. Ο τομέας αυτός όχι μόνο δεν λύνει το πρόβλημα της απασχόλησης στην Κρήτη αλλά συμμετέχει στην επιδείνωση του λόγω των μαζικών απολύσεων που γίνονται από τις μεγάλες βιομηχανίες. Προοπτικές για την δημιουργία θέσεων εργασίας μπορεί να δώσει ο τομέας της ενέργειας, αλλά και ο κατασκευαστικός κλάδος της περιοχής.



Μπορεί η Κρήτη να μην έχει μεγάλη συμμετοχή στον τομέα της βιομηχανίας όμως ο κλάδος μπορεί να ενισχυθεί από το εξής γεγονός : Η ναυτιλία και ο τουρισμός αποτελούν σημαντικά στοιχεία της οικονομίας στην περιφέρεια. Το νησί διαθέτει μία απ τις ισχυρότερες ναυτιλιακές εταιρίες και μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες υψηλών προδιαγραφών που ενισχύουν τον ανταγωνισμό και καλύπτουν σημαντικές θέσεις εργασίας. Το κλίμα του νησιού δίνει κίνητρα για ένα μεγάλο αριθμό αφίξεων κάθε χρόνο, άρα απασχολούνται περισσότερα άτομα στον κλάδο του τουρισμού και όπως αναλύσαμε και παραπάνω μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης παρατηρείται στα δύο αστικά κέντρα Χανιά και Ηράκλειο όπου προσελκύουν περισσότερους τουρίστες. Βέβαια, ταυτόχρονα παρατηρείται μία εποχικότητα που επηρεάζει τον κλάδο και τοποθετεί τους εργαζόμενους εκτός εργασίας κυρίως τους χειμερινούς μήνες.

Αυτό το γεγονός προϋποθέτει πως είναι σημαντικό να γίνονται κινήσεις για την ενίσχυση του κλάδου έτσι και η περιφέρεια τα τελευταία χρόνια διεκδικεί διάφορα επιδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ που αφορούν τον τουρισμό της Κρήτης.

Ο τριτογενής τομέας καλύπτει ένα σημαντικό ποσοστό της οικονομικής δραστηριότητας του νησιού, με τον τουριστικό κλάδο να υπερτερεί.



Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

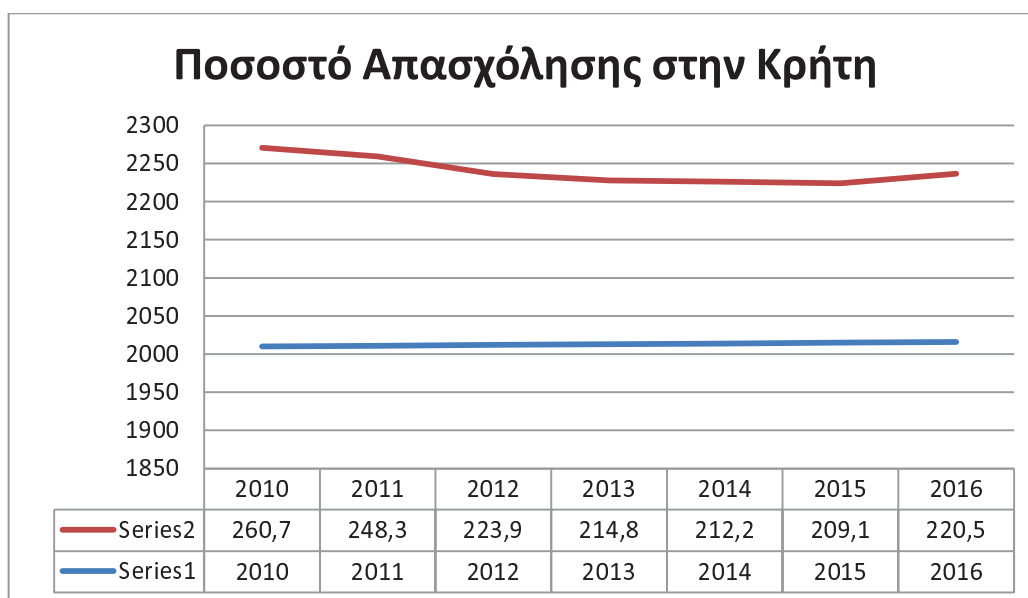
Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η διάρθρωση των τομέων ανά νομό της περιφέρειας Κρήτης. Όπως παρατηρούμε και όπως αναλύθηκε παραπάνω ο τριτογενής τομέας κατέχει την

μεγαλύτερη θέση στο νησί της Κρήτης με την περιφερειακή ενότητα των Χανίων να υπερτερεί. Ο πρωτογενής τομέας βλέπουμε πως είναι υψηλότερος στο Λασιθί έναντι των άλλων τριών καθώς και ο δευτερογενής τομέας έχει υψηλότερο ποσοστό στο Ρέθυμνο.

#### 4.4 Στατιστικά Στοιχεία της Κρήτης

Αρχικά, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως η απασχόληση στην Κρήτη υπέστη μεγάλες μεταβολές καθώς αυξομειώσεις την χρονική περίοδο 2010 – 2016. Τα στοιχεία πάρθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ) και επεξεργάστηκαν στο πρόγραμμα Microsoft Excel Starter 2010 και έτσι προέκυψαν όλα τα παρακάτω διαγράμματα που θα σας παρουσιασθούν.

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται οι διακυμάνσεις της απασχόλησης από το 2010 έως και το 2016. Όπως παρατηρείται το ποσοστό της απασχόλησης μειώθηκε αρκετά από το 2010 έως το 2012 και έτσι η περιφέρεια βρέθηκε πανελλαδικά ανάμεσα στις περιφέρειες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ.



Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

Με βάση την Έρευνα του Εργατικού Δυναμικού<sup>30</sup> που διεξήχθη για το β' τρίμηνο του 2017 τα στοιχεία που δίνονται για την Περιφέρεια της Κρήτης είναι αρκετά ενθαρρυντικά διότι οι απασχολούμενοι ανέρχονται στους 244,1 και οι άνεργοι στο 45,1. Με βάση τον πίνακα παραπάνω βλέπουμε πως το 2016 οι απασχολούμενοι ήταν 220,5 άρα σημειώνεται αύξηση. Το ποσοστό της ανεργίας σε ολόκληρη την περιφέρεια ανέρχεται στο 15,6%.

<sup>30</sup><http://www.statistics.gr/documents/20181/ec72d259-ba06-4ce2-af2c-f08bfbad384c>

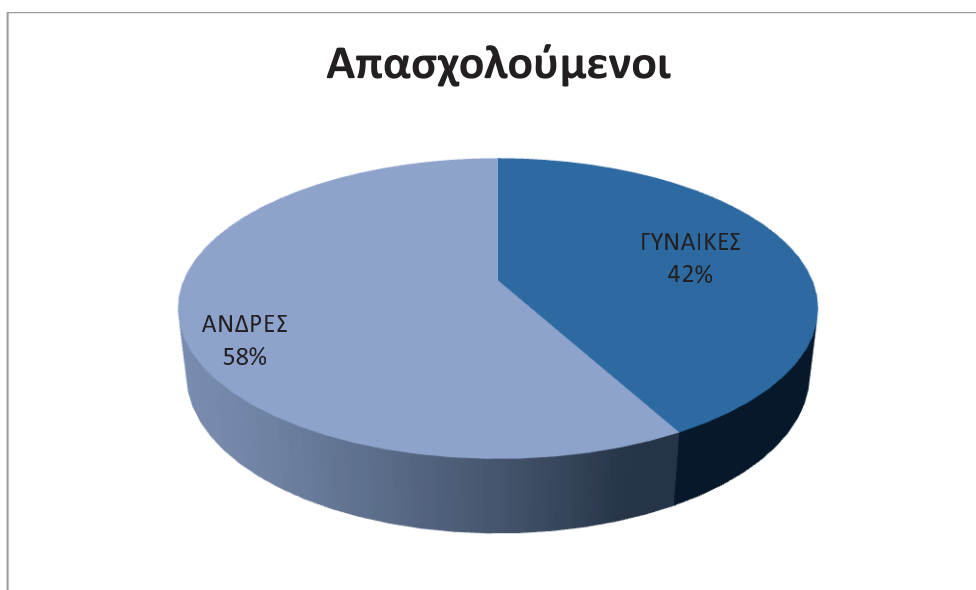
Σύμφωνα με την αναθεώρηση των αποτελεσμάτων της απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών 2011 στις 20 Μαρτίου 2014 ο πληθυσμός της Κρήτης ανέρχεται στους 623.065 κατοίκους, από αυτούς το 50,5% αποτελείται από γυναίκες και το 49,5% από άντρες.

Από τον συνολικό πληθυσμό περίπου 237.645 άτομα, δηλαδή το 46% κατέχουν επαγγελματική ταυτότητα εκ των οποίων το 42% είναι γυναίκες και το 58% άντρες, όπως φαίνεται στα παρακάτω σχεδιαγράμματα 1 και 2.



**Σχεδιάγραμμα 1:** Πληθυσμός ανά φύλο στην περιφέρεια Κρήτης (2014)

Πηγη : ΕΛΣΤΑΤ



Απασχολούμενοι ανά φύλο στην περιφέρεια της κρήτης.

Πηγη : ΕΛΣΤΑΤ

Απασχολούμενοι ανά ηλικία στην Περιφέρεια Κρήτης κατά το 2013 – 2016



Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

Για τις ηλικίες των απασχολούμενων, παρατηρείται ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες από 30 έως 44 ετών και από 45 έως 64 ετών με ποσοστά 44% και 37% αντίστοιχα. Στη συνέχεια το 10% που απασχολούνται έχουν ηλικία από 25 έως 29 ετών. Έπειτα με 5% ακολουθούν τα άτομα ηλικίας από 20 έως 24 ετών και τέλος έχουμε τις ηλικιακές ομάδες άνω των 65 και κάτω των 20 ετών με ποσοστά 3% και 1%

Η επαγγελματική κατάσταση χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες, τους απασχολούμενους οι οποίοι έχουν εργασία, τους άνεργους οι οποίοι δεν μπορούν να βρουν εργασία, και τους μη οικονομικά ενεργούς οι οποίοι είναι είτε συνταξιούχοι, είτε άτομα τα οποία δεν έχουν ακόμα σχηματίσει κάποια επαγγελματική ταυτότητα. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται ότι από το συνολικό πληθυσμό του νησιού της Κρήτης το 46% είναι απασχολούμενοι, το 10% είναι άνεργοι, ενώ το 44% είναι μη οικονομικά ενεργοί για τα έτη 2010 – 2014.



Πηγή δεδομένων: ΕΛΣΤΑΤ

Με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ παρατηρήθηκε πως και το Α αλλά και το Β τρίμηνο του 2017 δεν υπήρξε κάποια αυξομείωση στην περιφέρεια της Κρήτης όσον αφορά την επαγγελματική κατάσταση των πολιτών της. Το ποσοστό της ανεργίας του νησιού το πρώτο 6μηνο του 2017 ανέρχεται στο 15,6 και είναι σταθερό. Στο παρακάτω διάγραμμα αποτυπώνεται η επαγγελματική κατάσταση εν έτη 2017.



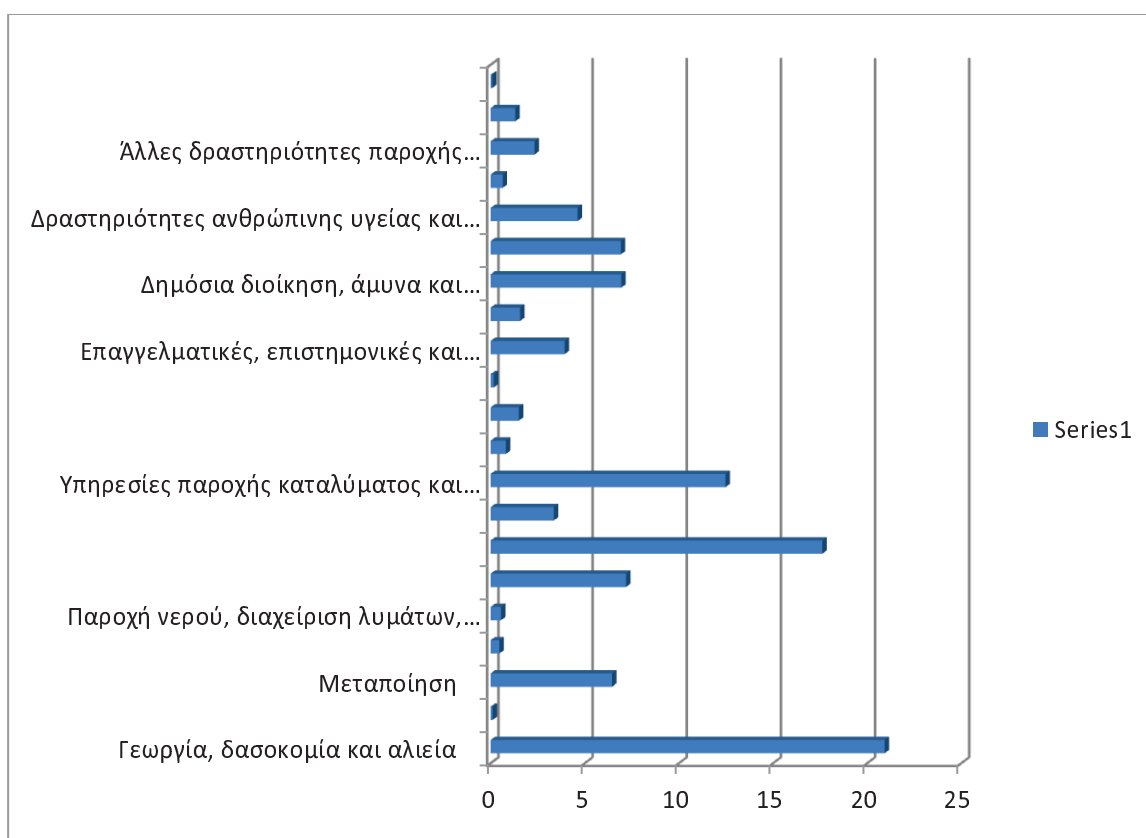
Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

Εάν συγκρίνουμε τα δύο παραπάνω διαγράμματα θα παρατηρήσουμε πως η απασχόληση στο νησί έχει διπλασιαστεί αυτό σημαίνει πως όλο κ περισσότεροι άνθρωποι έχουν βρεί εργασία, βέβαια παρατηρούμε πως έχουμε και μία αύξηση της ανεργίας της τάξεως του 5% από το 2014 έως και σήμερα.

Η Κρήτη μία σύνθεση οικονομικών δραστηριοτήτων οι οποίες είναι οι εξής:

- Γεωργία, δασοκομία και αλιεία
- Ορυχεία και λατομεία
- Μεταποίηση
- Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού
- Παροχή νερού, διαχείριση λυμάτων, αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης
- Κατασκευές
- Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή οχημάτων και μοτοσυκλετών
- Μεταφορά και αποθήκευση
- Υπηρεσίες παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης
- Ενημέρωση και επικοινωνία
- Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες
- Διαχείριση ακίνητης περιουσίας
- Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες
- Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες
- Δημόσια διοίκηση, άμυνα και υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση
- Εκπαίδευση
- Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας
- Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία
- Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών
- Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών
- Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται τα ποσοστά απασχόλησης ανά οικονομική δραστηριότητα κατά μέσο όρο από τις αρχές του 2013 έως τα τέλη του 2016. Όπως αντιλαμβάνεται κανείς το μεγαλύτερο ποσοστό με 20,93%, περίπου ένας στους πέντε ανήκει στον αγροτικό τομέα που περιλαμβάνει την γεωργία, την δασοκομία και την αλιεία. Έπειτα ακολουθεί με 17,62% ο τομέας του εμπορίου και των μηχανοκίνητων επισκευών. Στη συνέχεια έχουμε τον τουρισμό με τις υπηρεσίες παροχής καταλύματος και υπηρεσίες εστίασης με 12,48%. Οι πρώτες τρεις οικονομικές δραστηριότητες αποτελούν περίπου τους μισούς απασχολούμενους της Περιφέρειας της Κρήτης.

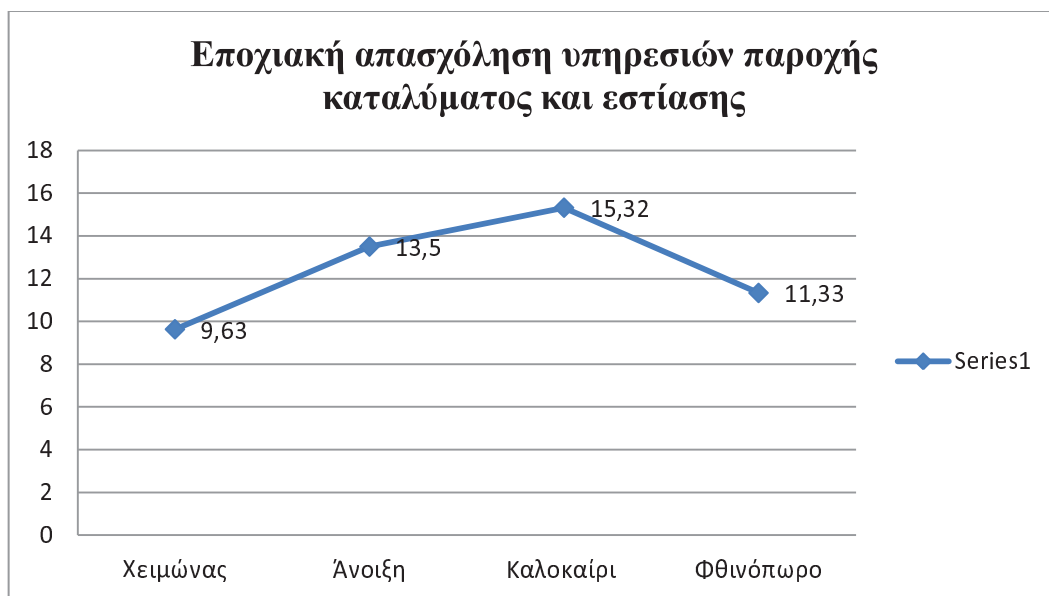


Απασχόληση ανά κλαδο

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ



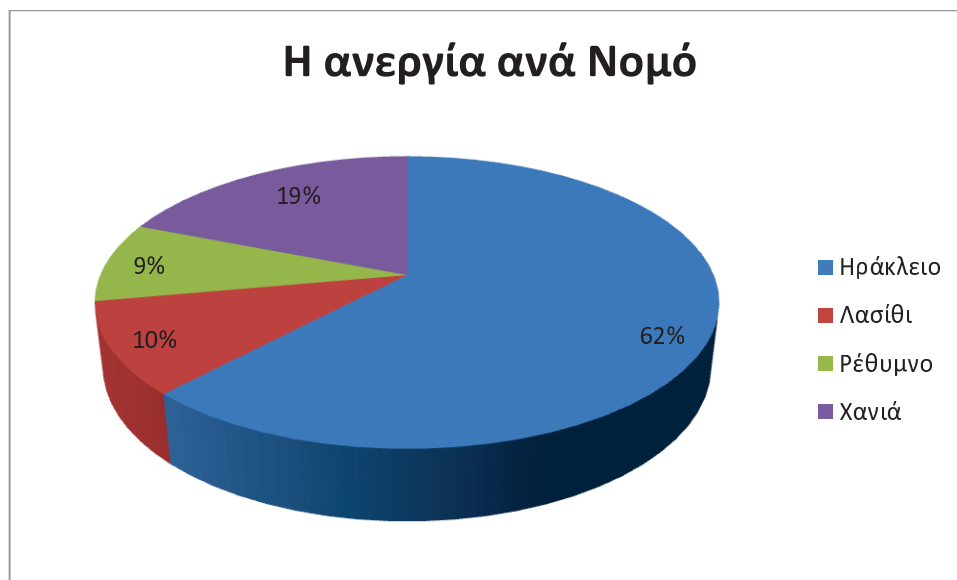
Όσον αφορά τον τομέα του τουρισμού στην Κρήτη είναι ο πιο αναπτυσσόμενος. Η αυξημένη ζήτηση των τελευταίων χρόνων οδήγησε σε σημαντικές επενδύσεις ξενοδοχειακών μονάδων, με αποτέλεσμα την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής. Υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και την προσέλκυση νέων επισκεπτών. Χαρακτηριστικά, οι σύγχρονες τουριστικές υποδομές, η τεχνογνωσία, η υψηλή ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες, το εκπαιδευόμενο και τουριστικά ευσυνείδητο ανθρώπινο δυναμικό, ο μοναδικός ιστορικός και πολιτιστικός πλούτος, καθώς και οι φυσικές ομορφιές της Κρήτης την αναδεικνύουν ως τόπο κλασικού προορισμού.



Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

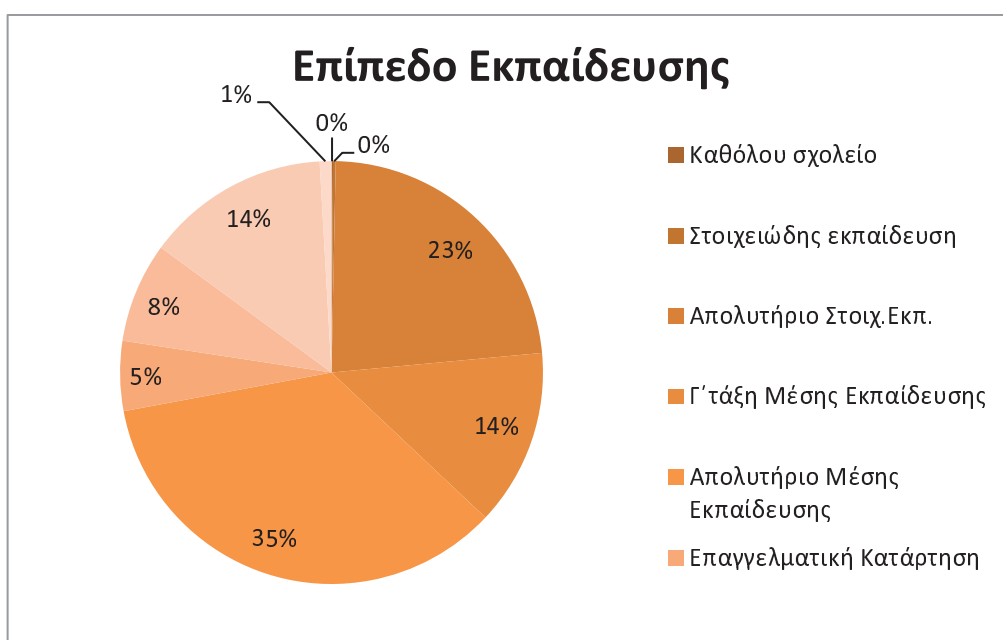
Στο παραπάνω διάγραμμα φαίνεται ο κλάδος του τουρισμού και πιο συγκεκριμένα οι οικονομική δραστηριότητά των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης. Τα ποσοστά απασχόλησης σε αυτόν τον τομέα αυξάνονται κατά τους θερινούς μήνες και μειώνονται κατά τους χειμερινούς λόγω της εποχιακής απασχόλησης.

Όσον αφορά την ανεργία στην Κρήτη για τα έτη 2014 – 2016 μπορούμε να την παρατηρήσουμε αναλυτικότερα στο παρακάτω διάγραμμα και θα αντιληφθούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό αντιστοιχεί στο Δήμο Ηρακλείου.



Πηγή δεδομένων: ΟΑΕΔ

Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης των απασχολούμενων στην περιφέρεια της Κρήτης κατά τα έτη 2012 έως 2016, παρατηρήθηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτών είχε απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης με ποσοστό 42,85%. Στη συνέχεια με ποσοστό 28,37% οι απασχολούμενοι είχαν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης. Έπειτα ακολουθούν τα άτομα τα οποία έχουν τελειώσει τη Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης και τα άτομα με πτυχία ανωτάτων σχολών με ποσοστά 16,5% και 17,16% αντίστοιχα, ενώ οι πτυχιούχοι τεχνολόγοι και τα άτομα που έχουν επαγγελματική κατάρτιση κατέχουν το 9,36% και 6,53% αντίστοιχα. Τέλος περίπου 1,1% των απασχολούμενων έχουν μεταπτυχιακό τίτλο ενώ λιγότερο από 1% δεν τελείωσαν την στοιχειώδη εκπαίδευση ή δεν πήγαν καθόλου σχολείο.



Πηγή δεδομένων : ΕΛΣΤΑΤ

# ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5<sup>ο</sup>

## Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία είχε ως θέμα την δομή της απασχόληση στην Περιφέρεια της Κρήτης. Για αρχή έγινε μία ανάλυση της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα καθώς και ποιά είναι τα Θεσμικά πλαίσια στη χώρα και οι πολιτικές προστασίας της στην Ελλάδα σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδος. Έπειτα έγινε εκτενής αναφορά στην απασχόληση και στην εικόνα της στην Ελλάδα όλα αυτά τα χρόνια που διανύει την οικονομική κρίση, αποτυπώθηκαν οι μορφές απασχόλησης σήμερα καθώς και οι κλάδοι απασχόλησης που δραστηριοποιείτε η χώρα μας.

Επιπλέον, έγινε αναφορά και στο φαινόμενο της ανεργίας που μαστίζει την χώρα μας τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα τα χρόνια της κρίσης. Αναφέρθηκαν τα αίτια που δημιουργούν το πρόβλημα της ανεργίας, οι μορφές της καθώς και τρόποι αντιμετώπισης ώστε να εξαληφθεί το φαινόμενο.

Το τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας είναι το βασικό μέρος της πτυχιακής αυτής διότι γίνεται ανάλυση αποκλειστικά για την Περιφέρεια της Κρήτης. Διεξήχθη εκτενή επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων που λήφθηκαν από την ελληνική στατιστική αρχή με σκοπό την διερεύνηση της κλαδικής απασχόλησης στην περιφέρεια της Κρήτης ανά περιόδους και συγκεκριμένα 2010 έως το 2016. Μια περίοδο στην οποία η οικονομική κρίση έπληξε σε μεγάλο βαθμό την Ελλάδα, με αποτέλεσμα να ασκείται σκληρή δημοσιονομική πολιτική η οποία δημιούργησε έναν αρνητικό ρυθμό της ανάπτυξης και την εκτόξευση της ανεργίας στα ύψη.

Παρατηρήθηκε ότι παρόλο που ο συνολικός πληθυσμός της περιφέρειας της Κρήτης με βάση το φύλο ήταν σχεδόν ισομερής, οι άνδρες απασχολούμενοι ήταν περισσότεροι από τις γυναίκες.

Στη συνέχεια εξετάστηκαν οι ηλικιακές ομάδες των απασχολούμενων, όπου διακρίνεται ότι 4 στους 5 απασχολούμενους ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες από 30 έως 44 και από 45 έως 65 ετών, ενώ για τις ηλικιακές ομάδες κάτω των 20 και άνω τω 65 ετών τα ποσοστά ήταν ιδιαίτερα χαμηλά λόγω των ανηλίκων οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει κάποια επαγγελματική ταυτότητα και των συνταξιούχων.

Ο κλάδος που απασχολούσε περισσότερο την περιφέρεια της Κρήτης ήταν ο αγροτικός, ο οποίος περιλαμβάνει την γεωργία, την δασοκομία και την αλιεία, με ποσοστό λίγο παραπάνω από 20% των απασχολούμενων. Έπειτα ακολούθησε ο κλάδος του εμπορίου με ποσοστό 17,6% και ο τουριστικός κλάδος που περιλαμβάνει υπηρεσίες παροχής καταλύματος και υπηρεσίες εστίασης, με ποσοστό περίπου 12,5%. Να αναφερθεί ότι οι πρώτοι τρεις κλάδοι απασχολούσαν πάνω από τους μισούς απασχολούμενους.

Αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσης, το μεγαλύτερο μέρος των απασχολούμενων έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης, ακολουθώντας έπειτα αυτοί που έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης. Ενώ να αναφερθεί ότι οι απασχολούμενοι οι οποίοι έχουν κάποιο μεταπτυχιακό τίτλο

ή δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο, παρουσιάζουν τα μικρότερα ποσοστά.

Τελειώνοντας, κατά 0,8% αυξήθηκε η απασχόληση στην Ελλάδα το δεύτερο τρίμηνο του 2017, έναντι του προηγούμενου τριμήνου, καταγράφοντας την τρίτη μεγαλύτερη αύξηση της απασχόλησης στην ΕΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, βέβαια στην Κρήτη τα ποσοστά ήταν ίδια και τα δύο τρίμηνα όπως αποτυπώθηκε σε σχετικό διάγραμμα.

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

1. Παροικάκης Γεώργιος, Σταματόπουλος Παναγιώτης, 2004, Παραγωγικότητα και Αμοιβή Εργασίας Η πρακτική στην Ελλάδα και η διεθνής Εμπειρία, Πτυχιακή Εργασία  
[http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1799/dikseo\\_0779.pdf?sequence=1](http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1799/dikseo_0779.pdf?sequence=1) Τελευταία ανάκτηση : 20/9/2017
2. Χλέτσος Μιχάλης Η ΚΕΨΝΣΙΑΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ, κύκλος διαλέξεων <<Οικονομία και Κοινωνία>>ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ :  
[http://www.econ.uoi.gr/eeokp/gr/dialekseis\\_seminaria/seminaria\\_mathimata/agora\\_ergasias\\_kai\\_anergia/ili\\_mathimatos/kefalaio2.pdf](http://www.econ.uoi.gr/eeokp/gr/dialekseis_seminaria/seminaria_mathimata/agora_ergasias_kai_anergia/ili_mathimatos/kefalaio2.pdf) Τελευταία ανάκτηση : 20/9/2017
3. Μήλιος Γιάννης, Λαπατσιώρας Σπύρος, Οικονομάκης Γιώργος, Εισαγωγή στην Οικονομική Ανάλυση, Ελληνικά Γράμματα : [http://users.ntua.gr/jmilios/oa/Book\\_Oik\\_Analysi%20.pdf](http://users.ntua.gr/jmilios/oa/Book_Oik_Analysi%20.pdf)  
Τελευταία Ανάκτηση :20/9/2017
4. Τομπέα Ελένη, Ντούνης Ανδρέας, Σύντομη Προσέγγιση των θεωριών και ιδεών του Μάρξ :  
<http://socialpolicy.gr/2017/05/%CF%83%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B7-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B8%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%B9%CF%8E%CE%BD-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B9%CE%B4.html>  
Τελευταία ανάκτηση : 20/9/2017
5. Βουλή των Ελλήνων, Η Βουλή : Το πολίτευμα, Μέρος Δεύτερο – Ατομικό και Κοινωνικά δικαιώματα : <http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-22/> Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
6. 1948,ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, United Nations Information Centre, Greece : <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=grk>  
Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
7. Βενιέρης Δημήτριος, 2014, Κοινωνική Πολιτική - Τεύχος 2 - Επιστημονικό Ηλεκτρονικό Περιοδικό ΕΕΚΠ,  
Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής : <http://eekp.gr/wp-content/uploads/2014/05/%CE%A4%CE%B5%CF%8D%CF%87%CE%BF%CF%82-2-2014.pdf>  
Τελευταία ανάκτηση : 20/9/2017
8. Πάντειο Πανεπιστήμιο, Σημειώσεις - Πολιτική απασχόλησης και πολιτικές αγοράς εργασίας :  
<http://openececlass.panteion.gr/modules/document/file.php/TMA240/7.pdf>  
Τελευταία ανάκτηση : 20/9/2017
9. Κουτσιμπογιώργου Α. Φωτεινή, 2016, Νέες πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης, Διπλωματική Εργασία:  
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/1446734/theFile> Τελευταία εργασία : 20/9/2017

12. ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (2016), Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Ετήσια έκθεση:  
<http://www.inegsee.gr/ekdosi/etisia-ekthesi-2016-ine-gsee-i-elliniki-ikonomia-ke-i-apascholisi/>  
 Τελευταία ανάκτηση : 20/9/2017
13. Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2017, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού Α' Τρίμηνο 2017 :  
[https://www.statistics.gr/el/statistics?p\\_p\\_id=documents\\_WAR\\_publicationsportlet\\_INSTANCE\\_qDQ8fBKko4lN&p\\_p\\_lifecycle=2&p\\_p\\_state=normal&p\\_p\\_mode=view&p\\_p\\_cacheability=cacheLevelPage&p\\_p\\_col\\_id=column-2&p\\_p\\_col\\_count=4&p\\_p\\_col\\_pos=1&\\_documents\\_WAR\\_publicationsportlet\\_INSTANCE\\_qDQ8fBKko4lN\\_javax.faces.resource=document&\\_documents\\_WAR\\_publicationsportlet\\_INSTANCE\\_qDQ8fBKko4lN\\_in=downloadResources&\\_documents\\_WAR\\_publicationsportlet\\_INSTANCE\\_qDQ8fBKko4lN\\_documentID=252682&\\_documents\\_WAR\\_publicationsportlet\\_INSTANCE\\_qDQ8fBKko4lN\\_locale=el](https://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_javax.faces.resource=document&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_in=downloadResources&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_documentID=252682&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKko4lN_locale=el)  
 Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
14. Εμπορικό Και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πειραιώς, Ο.Α.Ε.Δ 13 Νέα Προγράμματα για Ενίσχυση της Απασχόλησης:  
[http://www.pcci.gr/everimages/13PROGRAMMATOAOED\\_F1388.pdf](http://www.pcci.gr/everimages/13PROGRAMMATOAOED_F1388.pdf) Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
15. Μαρούδας Νικόλαος, 2009, Ανεργία, Αίτια, Συνέπειες και Αποτελέσματα, Πτυχιακή Εργασία :  
[http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/16540/SDO\\_XRHMEL\\_00503\\_Medium.pdf?sequence=1](http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/16540/SDO_XRHMEL_00503_Medium.pdf?sequence=1) Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
16. Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία, Αρχές Οικονομίας Α' Λυκείου, Το πρόβλημα της Ανεργίας :  
<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-A114/547/3593,15323/> Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
17. Παπαϊωάννου Ιωάννα, 2012, Η ανεργία τα τελευταία 10 χρόνια στην Ελλάδα – Σύγκριση με άλλες χώρες, Πτυχιακή εργασία :  
[http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1543/log\\_00148.pdf?sequence=1](http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1543/log_00148.pdf?sequence=1)  
 Τελευταία Ανάκτηση 20/9/2017
18. Ντάνη Αγγελική, 2009-2010, Η εξέλιξη της Ανεργίας στην Ελλάδα, Πτυχιακή Εργασία :  
[http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1082/log\\_20100460.pdf?sequence=1](http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1082/log_20100460.pdf?sequence=1)  
 Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
19. Περιφέρεια Κρήτης :  
[http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com\\_content&view=article&id=1891&Itemid=189&lang=el#.WcKqULJJAM-](http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=1891&Itemid=189&lang=el#.WcKqULJJAM-) Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
20. 2017, Στα ύψη η ανεργία : Στην Κρήτη Άνοδος για μερική απασχόληση :  
[https://www.voucherergasia.gr/sta\\_upsh\\_h\\_anergia\\_sthn\\_kthth\\_anodos/](https://www.voucherergasia.gr/sta_upsh_h_anergia_sthn_kthth_anodos/) Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
21. Friedman M., (1968) , The role of Monetary Policy, Volume LVIII, Number 1, The American Economic Review :  
[https://wwz.unibas.ch/fileadmin/wwz/redaktion/witheo/lehre/2009\\_FS/vw14/doc/chapter8/Friedman\\_AER1968.pdf](https://wwz.unibas.ch/fileadmin/wwz/redaktion/witheo/lehre/2009_FS/vw14/doc/chapter8/Friedman_AER1968.pdf) Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017



## Ηλεκτρονικές Πηγές

1. Eurostat : <http://ec.europa.eu/eurostat/> : Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
2. European Commission : <http://ec.europa.eu/> : Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
3. Ελληνική Στατιστική Αρχή : <http://www.statistics.gr/> : Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
4. Βουλή των Ελλήνων : <http://www.hellenicparliament.gr/> : Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
5. Περιφέρεια Κρήτης, Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης : <http://www.perkritis.gr/> : Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017
6. wikipedia : <https://el.wikipedia.org> Τελευταία Ανάκτηση : 20/9/2017